

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PSİKIYATRI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN KİŞİLERARASI İLİŞKİ BİÇİMİ VE
SOSYAL-DUYGUSAL YETKİNLİK DÜZEYLERİ İLE PANDEMİ
KAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞBA GÜNEŞ

ORCID No: 0000-0003-4413-9103

İZMİR-2023

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PSİKİYATRİ HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN KİŞİLERARASI İLİŞKİ BİÇİMİ VE
SOSYAL-DUYGUSAL YETKİNLİK DÜZEYLERİ İLE PANDEMİ
KAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yüksek Lisans Tezi

TUĞBA GÜNEŞ

ORCID No: 0000-0003-4413-9103

DANIŞMAN: PROF. DR. LEYLA BAYSAN ARABACI

İZMİR-2023

KABUL VE ONAY SAYFASI

Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürlüğüne;

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı çerçevesinde yürütülmüş olan “Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Biçimi ve Sosyal-Duygusal Yetkinlik Düzeyleri İle Pandemi Kaygısı Arasındaki İlişki ” başlıklı bu çalışma, aşağıdaki jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi : 07 /02 / 2023

Tez Danışmanı: Prof.Dr.Leyla BAYSAN ARABACI

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Üye : Doç.Dr.Nurdan AKÇAY DİDİŞEN

Ege Üniversitesi

Üye : Dr.Öğr.Üyesi Ayşe BÜYÜKBAYRAM ARSLAN

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

ONAY: Bu Yüksek Lisans Tezi, Enstitü Yönetim Kurulu'nca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve kabul edilmiştir.

Hatice YILDIRIM SARI

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi'ne verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır. Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

o Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir. (Bu seçenekte teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etseniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir.)

o Tezimin/Raporumun 01/10/2023 tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını istemiyorum (İç kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç)

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.)

o Tezimin/Raporumun tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak 01/10/2023 gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

o Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

06/03/2023

İmza

Tuğba Güneş

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, Tez Danışmanım *Prof. Dr. Leyla BAYSAN ARABACI* danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve İzmır Kâtip elebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna göre yazıldığını beyan ederim.

Tuğba GüNEş

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisansıma başladığım andan itibaren hayran olduğum, idol edindiğim, düőtüğüm ve kalktığım her an desteğini üzerimde hissettiğim canım danışman hocam Leyla Baysan Arabacı'ya,

Beni eğitim hayatımda her daim destekleyen, beni ben yapan, başarılarımla arkasındaki kişi olan başta biricik anneme ve tüm aileme,

Düőtüğümde beni kaldıran, kendime olan inancımı yerine getirip bu süreçte her daim yanımda olan canım erkek arkadaşına,

Yüksek Lisansımın başladığı andan itibaren gönülden yakınlık hissettiğim, hem en iyi sınıf arkadaşım hem de dostum olup desteğini hep en derinden hissettiğim yol arkadaşım ve sırdaşım Aslı'ya,

Sonsuz Teşekkür Ederim...

ÖZET

Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Biçimi ve Sosyal Duygusal Yetkinlik Düzeyleri İle Pandemi Kaygısı Arasındaki İlişki

Giriş-Amaç: COVID-19 Pandemisi ile birlikte değişime uyum ve adaptasyon sağlamak için çabalamaktayız. Araştırma, üniversite hemşirelik öğrencilerinde bu sürece etki eden demografik veriler, Kişilerarası İlişki Biçimi ve Sosyal-Duygusal Yetkinlik düzeyinin Pandemi Kaygısına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: İlişki arayıcı olarak tasarlanan çalışma verileri, etik kurul onayı alındıktan sonra bir üniversitede 2021-2022 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 349 hemşirelik lisans öğrencisinden toplanmıştır. Veriler, *Tanıtıcı Bilgi Formu*, *Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ)*, *Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ)* ve *Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ)* ile toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 25.0 programında tanımlayıcı istatistikler (sayı-yüzde dağılımı) korelasyon ve lineer (ileri) analiz ile değerlendirilmiştir. Ayrıca ölçeklerin cronbach alpha güvenirlik değerleri, puan ortalamaları ve minimum-maksimum değerleri hesaplanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelik lisans öğrencilerinin %72,2'si kadın, %27.8'i erkektir. %30.7'si 1. sınıf, %26.9'u 4. sınıf, %24.6'sı 3. sınıf, %17.8'i 2. sınıfta öğrencidir. Öğrencilerin %83.1'i COVID-19 geçirmediğini ve %16.9'u geçirdiğini belirtmiştir. %88.8'i COVID-19'u başkalarına bulaştırdığını düşünmemekte, %58.5'inin COVID-19 geçiren yakını olmamıştır. %72.8'inin kendisi ya da yakınları hastanede tedavi görmek durumunda kalmamış, %85.4'ü COVID-19 nedeniyle bir yakını kaybetmemiştir.

Pandemi kaygısının kız öğrencilerde ve yaş azaldıkça arttığı; sınıf düzeyi, öğrencilerin kendisinin COVID-19 geçirme durumu, COVID-19 geçiren bir yakınının olması, COVID-19'u bir başkasına bulaştırma düşüncesine sahip olma durumu, *kendisinin veya yakınının COVID-19 nedeniyle hastanede tedavi olma durumu (somatik tepkiler alt boyutu hariç)*, Sosyal Duygusal Yetkinlikleri ve pandemi kaygısı arasında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı saptanmıştır.

Öğrenci hemşirelerin kişilerarası ilişki biçimleri ile pandemi kaygısının tüm alt boyutları ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sonuç: Öğrenci hemşirelerin cinsiyeti, yaşı, kişilerarası ilişki boyutları (*özellikle onay bağımlılık ve güven duyma alt boyutları*), COVID 19 nedeniyle daha önce kendisi ya da bir yakınının hastanede yatarak tedavi olma öyküsünün olması pandemi kaygısını etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, kişilerarası ilişki biçimi, sosyal duygusal yetkinlik, pandemi kaygısı

ABSTRACT

The Effect Of Interpersonal Relationship And Social Emotional Competence On Pandemic Anxiety In University Students

Introduction-Aim: With the COVID-19 Pandemic, we strive to adapt and adapt to change. The study was carried out to examine the effects of demographic data, Interpersonal Relationship Style and Social-Emotional Competency level on Pandemic Anxiety in university nursing students.

Materials and Methods: The data of the study, which was designed as a relationship seeker, were collected from 349 undergraduate nursing students studying at a university in the 2021-2022 academic year, after obtaining ethics committee approval. Data were collected with the Introductory Information Form, the Interpersonal Relationship Dimensions Scale (IRDS), the Social-Emotional Competence Scale (SECS), and the Pandemic Anxiety Scale (PAS). The obtained data were evaluated with descriptive statistics (number-percentage distribution), correlation and linear (advanced) analysis in SPSS 25.0 program. In addition, the cronbach alpha reliability values, mean scores and minimum-maximum values of the scales were calculated.

Results: 72.2% of the undergraduate nursing students participating in the research were female, and 27.8% were male. 30.7% of them are 1st grade, 26.9% are 4th grade, 24.6% are 3rd grade, 17.8% are 2nd grade students. 83.1% of the students stated that they did not have Covid-19 and 16.9% stated that they did. 88.8% of them do not think that they have transmitted Covid-19 to others, 58.5% of them have not had a relative who had Covid-19. 72.8% of them or their relatives did not have to be treated in the hospital, and 85.4% of them did not lose a relative due to Covid-19.

Pandemic anxiety increases among female students and as age decreases; Grade level, the status of the students themselves having COVID-19, having a relative with COVID-19, having thoughts of transmitting COVID-19 to someone else, hospitalization of himself or his relative due to COVID-19 (except for the somatic reactions sub-dimension) It was determined that there was no significant difference between Social Emotional Competencies and pandemic anxiety.

A significant relationship was found between student nurses' interpersonal relationship styles and all sub-dimensions of pandemic anxiety.

Conclusion: The gender, age, interpersonal relationship dimensions of student nurses (especially the sub-dimensions of approval, dependence and trust), and the history of previous inpatient treatment due to COVID-19 affect pandemic anxiety.

Key Words: Nursing student, interpersonal relationship style, social emotional competence, pandemic anxiety

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR.....	xiii
TABLolar.....	xiv
BÖLÜM 1	
1. GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEMİN TANIMI.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	2
1.4. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	2
1.5. TANIMLAR.....	2
1.6. VARSAYIMLAR.....	3
1.7. GENEL BİLGİLER.....	3
1.7.1. Kişiler Arası İlişki Biçimi.....	3
1.7.2. Sosyal Duygusal Yetkinlik.....	6
1.7.3. Pandemi Kaygısı.....	9

BÖLÜM 2

2. GEREÇ VE YÖNTEM.....	12
2.1. ARAŞTIRMANIN TİPİ.....	12
2.2.ARAŞTIRMANIN YERİ VE ZAMANI.....	12
2.3.ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ.....	12
2.4. ARAŞTIRMAYA DÂHİL OLMA KRİTERLERİ.....	12
2.5. ARAŞTIRMADAN DIŞLANMA KRİTERLERİ.....	13
2.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	13
2.6.1. Kişisel Bilgi Formu.....	13
2.6.2. Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği.....	13
2.6.3.Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği.....	13
2.6.4.Pandemi Kaygısı Ölçeği.....	14
2.7. VERİ TOPLAMA ARAÇLARININ UYGULANMASI.....	15
2.8. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	15
2.9. ARAŞTIRMA ETİĞİ.....	16
2.10. ARAŞTIRMANIN SÜRESİ VE OLANAKLARI.....	16
2.11. ARAŞTIRMA TAKVİMİ.....	17

BÖLÜM 3

3. BULGULAR.....	18
3.1. Öğrenci Hemşirelerin Tanıtıcı Bilgilerinin İncelenmesi.....	18
3.1.1. Öğrenci Hemşirelerin Sosyodemografik Özellikleri.....	18

3.1.2. Öğrenci Hemşirelerin COVID-19 İle İlgili Görüş ve Deneyimlerinin İncelenmesi.....	19
3.2. Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarının İncelenmesi.....	20
3.3. Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/Ortancalarının Sosyodemografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi.....	22
3.4. Öğrenci Hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/Ortancalarının Öğrencilerin COVID-19 İle İlgili Görüş ve Deneyimleri İle İlişkisinin İncelenmesi.....	25
3.5. Öğrenci Hemşirelerin Yaş, Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/Ortancaları Arasındaki İlişkisinin İncelenmesi.....	28
3.6. Pandemi Kaygısı Ölçek Puan Ortalamasına Etki Eden Faktörlerin Lineer Regresyon Modeli İle İncelenmesi.....	36

BÖLÜM 4

4. TARTIŞMA.....	38
4.1. Öğrenci Hemşirelerin Tanıtıcı Bilgilerinin İncelenmesi.....	38
4.2. Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarının İncelenmesi.....	40
4.3. Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/Ortancalarının Sosyodemografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi.....	44

4.4. Öğrenci Hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/Ortancalarının Öğrencileri COVID-19 İle İlgili Görüş ve Deneyimleriyle İlişkisinin İncelenmesi.....	46
4.5. Öğrenci Hemşirelerin Yaş, Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/Ortancaları Arasındaki İlişkisinin İncelemesi.....	47
4.6. Pandemi Kaygısı Ölçek Puan Ortalamasına Etki Eden Faktörlerin Lineer Regresyon Modeli İle İncelenmesi.....	52

BÖLÜM 5

5. SONUÇ.....	54
6. ÖNERİLER.....	56
KAYNAKLAR.....	58
EKLER.....	70
ÖZGEÇMİŞ.....	81

KISALTMALAR

COVID-19: Koronavirüs

TDK: Türk Dil Kurumu

YÖK: Yüksek Öğrenim Kurumu

KİBÖ: Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği

SDYÖ: Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği

PKÖ: Pandemi Kaygısı Ölçeği

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

TSSB: Travma Sonrası Stres Bozukluğu

TSB: Travma Sonrası Büyüme

TABLULAR

Tablo 1: Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeğinin Alt Boyutlara Göre Dağılımı

Tablo 2: Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeğinin Alt Boyutlara Göre Dağılımı

Tablo 3: Pandemi Kaygısı Ölçeğinin Alt Boyutlara Göre Dağılımı

Tablo 4: Araştırma Takvimi

Tablo 5: Öğrenci Hemşirelerin Sosyodemografik Özelliklere Göre Dağılımı

Tablo 6: Öğrenci Hemşirelerin COVID-19 İle İlişkili Görüş ve Deneyimlerine Göre Dağılımı

Tablo 7: Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği, Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeğinin Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarına Göre Dağılımı

Tablo 8: Öğrenci Hemşirelerin Cinsiyetlerine Göre Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği, Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeğinin Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Dağılımı

Tablo 9: Öğrenci Hemşirelerin Öğrenim Görkleri Sınıf Düzeyine Göre Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği, Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeğinin Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Dağılımı

Tablo 10: Öğrenci Hemşirelerin COVID-19 İle İlişkili Görüş ve Deneyimlerine Göre Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarının Dağılımı

Tablo 11: Öğrenci Hemşirelerin Yaş, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği, Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeğinin Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarının İlişkisi

Tablo 12: Pandemi Kaygısı Ölçeğine Etki Eden Faktörlerin Lineer Regresyon Modeli

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı

İnsan çevresiyle ilişki kurma eğiliminde ve ihtiyacıdır. Maslow'un temel gereksinimler hiyerarşisine göre temel fizyolojik ve güvenlik gereksiniminden sonraki ihtiyaçlardan biri de ilişki kurma ve ait olma hissidir. Karşılıklı iletişim ve etkileşim kurmak toplumu bir arada tutarak ait olma gereksinimini karşılamaktadır. Temel gereksinimlerimizden kişilerarası ilişki; en az iki kişinin karşılıklı sözlü/sözsüz etkileşim kurmasıyla gerçekleşir. Bireyin kişilik ve davranışları, kurulan kişilerarası ilişkilerle gelişir. Kişilerarası ilişkilerin geliştiği önemli dönemlerden biri de üniversite yaşamıdır (İmamoğlu ve Aydın, 2009; Şengöz, 2022).

Kişilerarası ilişkiler, birey ve topluma göre değişiklik gösterebilir. Kişilerin altta yatan bireysel özelliklerindeki ya da yetkinliklerindeki (*duygusal zeka, sosyal zeka, empati ve duyarlılık vb.*) farklılık bunun nedeni olabilir. Bu yetkinliklerden biri olan, bilişsel süreçlerin, sosyal ve duygusal becerilerin oluşturduğu “sosyal yetkinlik” düzeyi de, kişilerin başkalarıyla iletişim kurma şeklini etkileyebilir. Sosyal-duygusal yetkinlik doğduğumuzda başlayarak; anne-baba-çocuğun etkileşimi, bağlanma, konuşma, dil gelişimi ve akran ilişkilerinin gelişebileceği sosyal ortamda bulunarak gelişmektedir. Çocukluk döneminde öğrenilen yetkinlik gelişimi erişkinlik döneminde görülmekte ve gelişebilmektedir (Gülay, 2010; Ozana ve diğerleri, 2015).

31 Aralık 2019'da nedeni bilinmeyen pnömoni bildirimini ile başlayıp, 7 Ocak 2020'de tanımlanan COVID-19 pandemisi tüm Dünya'da yaşamı etkileyerek fizyolojik etkilerinin yanında psikolojik ve sosyal sorunları da beraberinde getirmiştir. Virüse kendi yada başkalarının yakalanması, izolasyon, karantina, hastalığın ağırlığı, hastanede kalma, yakını kaybetme, uzaktan eğitim, yalnızlık, ekran bağımlılığı gibi belirsiz kavramları içeren pandemi bireylerde kaygıya neden olmuştur. Gösterilen psikolojik tepki ve pandemi süreciyle başatma yöntemi birçok etkene bağlı olarak kişiden kişiye farklılık göstermiştir. Literatüre göre, pandemi döneminde en çok kaygı yaşayan meslek grubu sağlık çalışanlarıdır ve ardından,

sağlık alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri gelmektedir. Hem zorlu hastane sürecinde, artan bulaş riskine rağmen bakım vermek ve mesleğin gereklerini yerine getirecek olmak hem de stres dolu bir alanda öğrenimini verimli bir şekilde tamamlamaya çalışmak üniversite öğrencilerini kaygıya sürüklemiştir (Yorguner ve diğerleri, 2021; Bilge ve Bilge, 2020).

Psikiyatri hemşireliği pandemi döneminde önemli ve göz önünde olan bir alan olmuştur. Toplumun her kesimindeki bireyin değişen Dünya düzenine uyumunda zorluklar yaşanmıştır. Hem hastanede hasta, hem evde karantinadaki bireylerin hem de sağlıklı kişilerin desteğe ihtiyacı olmuştur. Toplum bulaş, karantina, hastalık ve ölüm riski, çalışma şekillerinde değişiklik, değişimi algılama ve uyum sağlama süreçleri ile baş etmeye çalışmaktadır. Bu uzun, belirsiz, yorucu süreçte baş etmekte zorlanan bireyleri; bununla birlikte bunu ifade etmeyen bireyleri de psikolojik olarak desteklemek psikiyatri hemşirelerinin rolleri arasında yer almış ve pandemi bu konuda psikiyatri hemşirelerinin sahip olduğu becerilerin önemini gözler önüne sermiştir (Aşkan ve diğerleri, 2021).

Araştırmada, hemşirelik lisans programında öğrenim gören öğrenci hemşirelerin kişilerarası ilişki kurma yeteneği ve sosyal-duygusal yetkinlik boyutu ile ilişkisini incelemek amaçlanmıştır. Hemşirelik lisans programı uygulamalı bir alan olması nedeniyle öğrenciler eğitimlerinin önemli bir bölümünü hasta, ailesi ve sağlık ekibi üyeleri ile kurdukları kişilerarası süreçlerle yürütmektedir. Bu nedenle, özellikle COVID-19 gibi bulaş olasılığı yüksek olan bir hastalığa bağlı salgın dönemi tamamen sonlanmadan, üniversitelerin bir buçuk yıllık online eğitim sürecinin ardından yüz yüze eğitime başlama kararı almasıyla birlikte sağlık çalışanı adayları olan öğrencilerin bu konudaki kaygı düzeylerinin ve bunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi ayrıca önem kazanmıştır. Öğrenciler tarafından yaşanacak olası bir yoğun bulaş kaygısının, kişinin öğrenim sürecini sekteye uğratacağı öngörüsünden hareketle, bu çalışmada 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında hemşirelik lisans programında öğrenim gören öğrencilerin kişilerarası ilişki biçimi ve sosyal duygusal yetkinlik düzeyleri ile pandemi kaygısı arasındaki ilişki incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmada; öğrenci hemşirelerde kişilerarası ilişki biçimi ve sosyal duygusal yetkinlik düzeyi ile pandemi kaygısı arasındaki ilişki incelenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Pandemi sürecinin tüm insanlığı etkileyen, yaşam biçimlerimizi değiştiren etkileri olmuştur. Tüm yaş gruplarını etkilemiş olup, herkes için farklı baş etme biçimleri oluşmuştur. Olumlu/olumsuz baş etme mekanizmaları ile bu süreci en sağlıklı biçimde geçirme amaçlanmıştır. Yürütülen bu çalışmayla, eğitimlerinin uygulama sürecinde sahada aktif çalışan öğrenci hemşirelerin pandemi kaygı düzeyi ve bunu etkileyen değişkenler incelenmiştir.

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Öğrenci hemşirelerin bazı sosyodemografik özellikleri (*cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi*) pandemi kaygısını etkilemektedir.

H2: Öğrenci hemşirelerin COVID-19 ile ilgili bazı görüş ve deneyimleri (*kendisi veya yakınının COVID 19 nedeniyle hastanede tedavi olma durumu*) pandemi kaygısını etkilemektedir.

H3: Öğrenci hemşirelerin kişilerarası ilişki biçimleri ile pandemi kaygısı arasında ilişki vardır.

H4: Öğrenci hemşirelerin sosyal duygusal yetkinlik düzeyi ile pandemi kaygısı arasında ilişki vardır.

1.5. Tanımlar

Kişilerarası İlişki Biçimi İletişim kurma ihtiyacı ile başlayarak bireylerin birbiriyle doyum verici ilişkiler kurabilme şekillerini tanımlayan kavramdır (İmamoğlu ve Aydın, 2009).

Sosyal Duygusal Yetkinlik: Bireyin diğer kişilerle olan iletişiminin şeklini, kalıcılığını belirleyen ve ilişkilerin sürdürülmesini sağlayan yetenektir (Sarıçam ve diğerleri, 2013).

Pademi Kaygısı COVID-19 virüsünün bireylerde ruhsal ve bedensel etkileri ile gelişen endişe durumudur (Sungur, 2018).

1.6. Varsayımlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin, kullanılan ölçekleri samimi ve doğru yanıtladığı varsayılmaktadır. Araştırma için seçilen veri toplama araçlarının, çalışmanın amaçlarını gerçekleştirecek bilgileri yansıtacak düzeyde olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca, verilerin toplandığı çalışma grubunun, araştırma bulgularının genellenebileceği araştırma evrenini temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.7. Genel Bilgiler

1.7.1. Kişilerarası İlişkiler

Türk Dil Kurumuna (TDK) göre ilişki “*iki şey arasında karşılıklı ilgi, bağ, münasebet ve temastır*”; kişilerarası ilişki ise “*bireyler arasındaki toplumsal etkileşim veya karşılaşma*” olarak tanımlanır (TDK; 10). Literatürde yapılan tanımlara göre kişilerarası ilişkiler, birden fazla kişi arasında başlayarak, farklı samimiyet düzeylerinde yaşanan etkileşimlerdir (İmamoğlu, 2009). Eşlerin birbiri ile etkileşimi, ebeveynin çocuğu ile etkileşimi, aynı/farklı meslek gruplarının birbiriyle etkileşimi, arkadaşların birbiriyle etkileşimi kişilerarası ilişkilere örnek verilebilir (Bozhüyük ve diğerleri, 2012).

Kişilerarası etkileşim kurma ihtiyacı doğumla, daha bebekken başlar ve yaşam boyu devam eder (Geçtan, 2004). Annenin başkalarıyla etkileşimi ve ilişki kurma biçimi ilk öğrenilen kişilerarası ilişki kurma yoludur. Yaşamın ilk yılları ve devamındaki aile yapısı kişilerarası etkileşimi öğrenmenin gerçekleştiği temel alanlardandır. Çekirdek veya ayrılmış ailelerde psikolojik bağlılık/bağımsızlık kavramları değişim göstererek yakın ilişki kurabilmeyi doğrudan etkileyebilmektedir (İmamoğlu ve Aydın, 2009; Toksoy ve diğerleri, 2020). Kendini (*duygu, düşünce ve davranışlarını*), çevresini, kendi davranışlarının çevresindeki kişilerde oluşturduğu etkiyi gözlemlene, benlik algısının gelişmesi ve toplum tarafından onaylanma bireyde kendi ilişki kurma yollarını oluşturmayı öğretir (İmamoğlu ve Aydın, 2009; Geçtan, 2004; Erok, 2013; Sullivan, 2002). Temeli doyum ve güvenlik ihtiyacından

oluşan kişilerarası ilişkiler, çevre ile etkileşimin artması ve olumlu/olumsuz ilişki deneyimleriyle şekillenir. Aynı zamanda, bireyin cinsiyeti, şemaları, büyüdüğü sosyal çevre, kültürü ve kişilik yapısı gibi bireysel faktörler de kişilerarası ilişkileri etkiler (İmamoğlu ve Aydın, 2009). Sullivan'a göre, bireylerin ruhsal hastalık ve davranış bozuklukları gibi durumlar kişilerarası ilişkileri olumsuz yönde etkileyebilir (Sullivan, 2002).

Doyum verici bir yaşam için bireylerin birbiriyle kurduğu ilişkiler önemlidir (Bozhüyük ve diğerleri, 2012). Kişilerarası ilişkilerin gelişim aşamalarında bazı süreçlerin gerçekleşmesi gerekir. Bunlar; temas, bağlanma, mahremiyet, bozulma ve ayrılımdır. Her ilişkide bu süreçlerin tümü yaşanamayabilir ve ilişkinin samimiyetine göre değişim gösterebilir (Sungur, 2018).

Doyum verici bir ilişkinin içermesi gereken bazı ihtiyaçlar bulunmaktadır. Bu 8 ihtiyaç (Toksoy ve diğerleri, 2020, Erskine ve diğerleri, 2015):

- İlişki içerisinde önemli hissedebilme ihtiyacı
- Güvenlik ihtiyacı
- İstikrarlı, güvenilir bir kişi tarafından kabul görme ihtiyacı
- Kişisel onay, deneyim ihtiyacı
- Kendini tanımlama ihtiyacı
- Diğer kişiyi etkileme ihtiyacı
- İnsiyatife sahip olma ihtiyacı ve
- Sevgiyi ifade edebilme ihtiyacıdır.

Kişilerarası iletişimi etkileyen dört farklı boyut bulunmaktadır. Bunlar (İmamoğlu ve Aydın, 2009):

- *Onay bağımlılığı:* Bireyin kendi duygu, düşünce ve fikirlerinden çok başkalarının fikirlerine verilen önemi gösterir. Diğerleri tarafından takdir edilme ve sürekli onaya ihtiyaç duyulur. İlişkilerde ön planda olan karşıdaki kişinin duygu, düşünce ve davranışlarıdır.
- *Empati:* Başkalarının duygu, düşünce ve davranışlarını anlayabilmeyi kapsar
- *Başkalarına güven:* Karşılıklı ilişkilerde diğerlerine güvenebilmeyi kapsar

- *Duygu farkındalığı*: Bireyin kendi duygu ve davranışlarının farkında olmasını içerir.

Kişilerarası ilişkilerin geliştiği ve yakın ilişkilerin arttığı bir dönem olan genç yetişkinlik dönemi (19-35 yaş); üniversite süreci, arkadaşlıklar, eş seçimi, iş, yeni ve farklı ortamlara girmek kişilerarası etkileşimlerin olgunlaşıp geliştiği zaman dilimidir (İmamoğlu, 2009; İmamoğlu, 2008). Literatürde kişilerarası ilişkilerin artması ile iletişim becerileri ve öfke kontrolünün arttığı, öfkeyi içe-dışa vurma düzeyinin ise azaldığı görülmektedir (Erok, 2013; Başar ve diğerleri, 2015). Bu nedenle çalışmada, genç yetişkinlik döneminde olan, sürekli sosyal etkileşim halinde bulunan, iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik–dersler alan hemşire adayları olan lisans öğrencileri seçilmiştir. Literatürde bu grup üzerine çalışmaların az sayıda olduğu görülmüştür (Sungur, 2018; Başar ve diğerleri, 2015; Eda ve diğerleri 2019; Ekşi, 2011; Siyez, 2015; Toptaş, 2018).

Kişilerarası İlişki Boyutları ile ilgili yapılan çalışma örnekleri incelendiğinde; Üniversite öğrencileri ve lisans hemşirelik öğrencileri ile yürütülen kişilerarası ilişki boyutları ile ilgili yapılan çalışma bulgularına bu bölümde yer verilecektir. Kişilerarası ilişki boyutları ile ilgili üniversite öğrencileri ile yürütülen çalışma bulguları incelendiğinde;

Ekşi'nin "*Kişilerarası ilişkiler: psikolojik danışmanlık ve halkla ilişkiler öğrencilerinin karşılaştırılması*" isimli Psikolojik Danışmanlık (PD) ve Halkla İlişkiler (Hİ) öğrencilerini karşılaştırdığı çalışmada PD öğrencilerinin kişilerarası ilişki boyutu ölçeği onay bağımlılık alt boyutunun Hİ öğrencilerine göre daha yüksek puanda olduğu bulunmuştur (Ekşi, 2011).

Siyez'in "*Üniversite öğrencilerinde onay bağımlılığı ve empatinin sosyal fayda aracılığıyla aşırı internet kullanımına etkisi*" isimli çalışmasına göre, kişilerarası ilişki boyutu ölçeği onay bağımlılık alt boyutu puanı yüksek olan üniversite öğrencilerinin empati alt boyut puanının düşük olduğu ve internetten diğerlerinden daha fazla sosyal fayda sağladığı bulunmuştur (Siyez, 2015).

Sungur'un "*Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri algısı ile kişilerarası ilişki boyutları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*" çalışmasına göre, kadın

öğrencilerin kişilerarası ilişki boyutu ölçeği tüm alt boyutlarından erkek öğrencilere göre daha yüksek puan aldığı ve iletişim becerileri algısının artmasıyla kişilerarası ilişki boyutu ölçeği tüm alt boyut puanlarının arttığı bulunmuştur (Sungur, 2018).

Toptaş'ın yaptığı “*Öfke duygusunun saldırgan davranışa dönüşmesinde kişilerarası ilişki boyutlarının rolünün incelenmesi*” tez bulgularına göre öfke, fiziksel ve sözel saldırganlık ile kişilerarası ilişki boyutu ölçeği başkalarına güven alt boyutu ile pozitif, onay bağımlılık alt boyutu ile negatif anlamlı ilişki bulunmuştur (Toptaş, 2018).

Kişilerarası ilişki boyutları ile ilgili lisans hemşirelik öğrencileri ile yürütülen çalışma bulguları incelendiğinde;

Eda ve arkadaşlarının yaptığı “*Hemşirelik Öğrencilerinde Kişilerarası İlişki Boyutları ve Sürekli Öfke-Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişki*” çalışmasına göre; kişilerarası ilişki boyutu ölçeği onay bağımlılık alt boyut puanı yüksek olan öğrencilerde sürekli öfke ve öfkeyi içe-dışa vurma düzeyinin azaldığı, öfke kontrolünün arttığı görülmüştür. Kişilerarası ilişki boyutu ölçeği başkalarına güven ve duygu farkındalığı puanı yüksek olan öğrencilerin ise sürekli öfke ve öfkeyi içe-dışa vurma düzeyinin yükseldiği görülmüş ve duygu farkındalığı alt boyut puanı yüksek olanların öfke kontrollerinin azaldığı saptanmıştır (Eda ve diğerleri, 2019).

Başar ve arkadaşlarının “*Hemşirelerde ve hemşirelik öğrencilerinde problem çözme ve iletişim becerilerinin değerlendirilmesi*” karşılaştırmalı çalışmasına göre, hemşirelerin öğrenci hemşirelere göre kişilerarası ilişki boyutu ölçeği empati alt boyutu puanı ve iletişim becerilerinin daha yüksek olduğu, hemşirelik öğrencilerinin ise problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Başar ve diğerleri, 2015).

1.7.2. Sosyal Duygusal Yetkinlik

İnsan toplumsal bir varlık olması sebebiyle yaşamın devamı için bir başka kişiye gereksinim duyar. Bu durum bir gruba/topluluğa ait olma ihtiyacını karşılamak için uyumlu ve olumlu sosyal ilişkileri gerekli kılar (Bünyamin ve Ateş, 2016).

Sosyal yetkinlik, bireyin sosyal ve iletişim yeteneklerini kullanabilme becerisidir (Sarıçam ve diğerleri, 2013). Çevresindeki diğer kişilerle sosyal ilişkilerini yönetebilen, olumlu ve tatmin edici ilişkiler kurabilen bireylerin iyi sosyal yetkinlik becerilerine sahip olduğu söylenebilir (Gülay, 2010). Gresham ve Reschly'e (1981) göre, sosyal yeterlilik modelinin en önemli unsurları uyumlu davranış, sosyal beceriler ve akran kabulüdür (Gresham ve diğerleri, 1987).

Sosyal-duygusal yetkinliğin gelişimi doğumla başlar ve tüm yaşam boyu devam eder (Ozana ve diğerleri, 2015). Yaşamın başladığı ailede anne-baba-çocuk ilişkisi ve bağlanma süreci sosyal-duygusal yetkinliği doğrudan etkilemekte ve geliştirmektedir. Çocuğa gösterilen ilgi ve şefkat duygusal gelişimi destekler. Konuşmaya başlama ve dil gelişiminin artması ile çevre ile daha çok iletişim kurarak etrafi anlamaya başlar. Sosyal beceri kazanımları arttıkça içinde bulunulan topluma uyum becerileri de gelişir (Topaloğlu, 2013, Morris ve diğerleri, 2007).

Bunların yanında okul öncesi dönemde akran ilişkileri sosyal duygusal yetkinlik gelişiminde önemli yer tutmaktadır (Topaloğlu, 2013). Çocuklar 3 yaşından itibaren kendi yaşlılarıyla etkileşim kurmaya başlar. Fakat burada akran seçimi aileye bağlıdır. İlkokul dönemine gelindiğinde ise çocuk kendi seçimiyle, arkadaşlık kurma isteğiyle kendisine benzer niteliklere sahip akranlarına yönelir. Yaşıtı haricinde farklı yaşlardaki kişilerle de etkileşim kurmaya başlayan çocuk, yakınlıklar ya da anlaşmazlıklar yaşayarak, yeni davranışlar öğrenerek hem sosyal becerilerini geliştirir hem de gelişen bu becerileri akranlarıyla olan ilişkilerine yansıtır. Bir sosyal ortamda kabul görmek, değerli hissetmek çocuğun sosyal yetkinliği açısından oldukça önemlidir (Topaloğlu, 2013; Çelik, 2016; İnan ve diğerleri, 2021). Sosyal-duygusal yetkinlik becerileri iyi gelişemeyen çocuklar okul ve okul öncesi dönemde akran şiddeti, içine kapanıklık, utanma, hiperaktivite ve saldırganlık gibi davranış bozuklukları yaşayabilir (Saltalı ve Arslan, 2012).

Sosyal yetkinliği etkileyen önemli kavramlardan biri de çocuğun benlik algısıdır. Benlik algısının nesnel ve öznel olmak üzere iki boyutu bulunur. Nesnel benlik algısı; 1,5-3 yaşlarında başlar ve çocuğun kendisine dışarıdan bir gözle bakabilmesini sağlar. Öznel benlik algısı ise 2 yaşından itibaren başlar ve çocuğun kendisini tanımasını içerir. Daha sonra yeterlilik algısına dönüşür. Çocuğun kendi

duygu, düşüncelerinin farkına varmaya başlaması da duygusal yetkinlik gelişimini sağlayarak, özellikle ergenlik döneminde problem çözme becerilerinin daha iyi olmasına katkı sunar (İnan ve diğerleri, 2021; Goleman, 2001; Arslan, 2017).

Erişkinlikteki davranışların temelini okul öncesi dönemde şekillendiği bilinmektedir. Bu nedenle çocuğun sevildiği, güven ilişkisinin geliştiği ailede büyümesi, içinde bulunulan toplumun olumlu beceriler geliştirebilmesi, akranlar ile iyi ilişkiler kurulabilmesi, becerilerini geliştirebileceği okul ve öğretmene sahip olabilmesi oldukça önemlidir (Poyraz, 2007). İçine doğulan aile ortamından sonra çocuğun ilk girdiği sosyal ortam okuldur. Ebeveyn ilk modeller iken, okulda öğretmenler çocuğun örnek aldığı kişiler olmaktadır. Öğretmenin iyi bir rehber olması, çocukları takdir edebilmesi ve sosyal ortama olanak sağlayabilmesi gerekmektedir (Terzi, 2009).

Sosyal desteğin önemli olduğu yaş gruplarından biri de ergenlik dönemidir. Aile, arkadaş ve öğretmenin desteği, ergen bireyin motivasyonunu ve benlik saygısını arttırmaktadır. Bireyin bir şeyi başarabileceğine dair inancı “*yetkinlik beklentisi*” olarak adlandırılmaktadır. Sosyal destek ne kadar etkili ve çok olursa, yetkinlik beklentisi de o kadar artmaktadır (Zeliha ve diğerleri, 2013).

Sonuç olarak, çocuk önce güven algısını ailede kurarak güvende ve değerli olduğunu hissederek sağlıklı bağlama stilleri geliştirir. Geliştirdiği yetenekleri aile dışı ortamda sürdürmeyi öğrenmesiyle; yeterlilik hissi, uyumluluk, esneklik, duyarlılık, ses, jest ve mimikler sosyal-duygusal yetkinliğin olumlu şekilde oluşup gelişebilmesini sağlar. Sosyallik ve bağımsızlığın önem kazandığı ergenlik döneminde ve yaşamın devamında iyi sosyal ilişkilerin kurulması mutlu bir yaşam geçirilmesine olanak sağlar (Çelik, 2016; İnan ve diğerleri, 2021; Arslan, 2017).

Sosyal duygusal yetkinlik, mesleği gereği sürekli insan ile ilgilenecek olan hemşirelik öğrencileri için önemli ve gerekli bir beceridir. Hemşirelikte yetkinlik, meslek profesyonellerinin bilgi, beceri ve davranışlarıyla görevi doğru bir şekilde yürütebilmek için gerekli beceriye sahip olmayı kapsar (Smith, 2012). Tüm bu süreci kapsayan yetkin hemşireleri alana kazandırma hemşirelik eğitimi ile mümkün olmaktadır. Mesleğinde yetkinlik ve yeterlilik düzeyine gelen hemşirenin bilgi ve

becerisi artmakta, iletişim yönü güçlü, hastasını anlama ve tanılaması iyi bir düzeyde olmaktadır. Karar verebilme yeteneği gelişmiş, mesleki başarısı yüksek, hasta güvenliğinin sağlandığı ve hasta bakım kalitesinin arttığı meslek profesyonelleri alana kazandırılmaktadır (Soydemir, 2022; Kajander ve diğerleri, 2014).

Ulusal literatürde hemşirelik öğrencileri ile yürütülen sosyal-duygusal yetkinlik ile ilgili yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmaların daha çok mesleki yetkinlik ya da yetkinlik beklentisi üzerine olduğu görülmüştür (Soydemir, 2022; Kürtüncü ve diğerleri, 2019; Ülker, 2018; Yıldırım ve diğerleri, 2016). İspanya’da yapılmış bir çalışmada, sosyal duygusal yetkinlik düzeyinin yüksek olması hemşirelik öğrencilerinin akademik performansını ve klinik uygulamalarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür (Exposito ve diğerleri, 2018). 18 öğrenci ile 14 ay boyunca yürütülen bir çalışmaya göre, karmaşık ve ekip işbirliğinin önemli olduğu sağlık hizmetlerinde sağlığın geliştirilmesi için teknik, tıbbi ve organizasyonel yeterliliklere odaklanan hemşire eğitimlerinden ziyade duygusal yeterlilik gibi becerilere daha çok odaklanması gerektiği vurgulanmıştır (Waite ve McKinney, 2016). Eğitimcilerin, lisans hemşirelik öğrencilerinin duygusal yeterlilik gelişimini değerlendirirken karşılaştıkları zorlukların araştırıldığı bir çalışmada duygusal yetkinliğin iletişimde önemli olduğu ve geliştirilmesi gereken bir kavram olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Wilson ve Carryer, 2008).

1.7.3. Pandemi Kaygısı

Kaygı, bir duruma karşı duyulan endişedir. Nedeni bilinmeyen bir şeye karşı hissedilen hoş olmayan bir duygudur. İlk defa 1970’lerde yaşanan ekonomik zorluklar karşısında ortaya çıkan ve zamanla farklı alanlarda da anılan bir kavram olan kaygı, motivasyon, öz kontrol, sosyal ilişkiler gibi yaşamın birçok alanını olumsuz etkileyen bir duygudur (Tükel, 2020).

Çin’in Wuhan kentinde başlayarak dünyaya yayılan COVID-19 virüsünün sebep olduğu bulaşıcı hastalığın tüm dünyaya yayılması sonucu 12 Mart 2020’de Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir. Ateş, halsizlik, öksürük, dispne, pnömoni gibi belirtilerle başlayıp organ yetmezliği gibi ağır hastalık tablolarının oluşumuna ve ölümlere neden olan (WHO: 46; Çölgeçen ve Çölgeçen,

2020) pandemi; süresi, hastalığa yakalanma riski, virüsün yayılma hızı, farklı varyasyonların varlığı, hastalığın ağırlık tablosu, yakınların kaybedilme riski, karantina, evden çalışma, esnek çalışma, okulların kapatılması, sosyal mesafe, izolasyon ve ekran bağımlılığı gibi birçok bilinmeyen süreci içermektedir (Gresham ve diğerleri, 1987; Çölgeçen ve Çölgeçen, 2020; Bozkurt, 2020; Deniz, 2022). Birçok alanda hissedilen bu belirsizlik ise kaygıya neden olmaktadır. Hafif ve ağır olmak üzere farklı seviyelerde hissedilebilen kaygı, bireyleri ruhsal ve bedensel olarak farklı şekillerde etkilemektedir. Sürekli endişe hissi ise, öfke ve dikkati toplayamama gibi durumların yanısıra kronik ruhsal bozukluklara neden olabilmektedir (Ozana ve diğerleri, 2015; Gresham ve diğerleri, 1987; Morris ve diğerleri, 2007; İnan ve diğerleri, 2021; Saltalı ve Arslan, 2012; Çölgeçen ve Çölgeçen, 2020; Çiçek ve Almalı, 2020).

Pandemi döneminde ruhsal belirtilerin en fazla görüldüğü grup, bulaş riskinin yüksek olması nedeniyle sağlık çalışanları olmuştur. Sağlık alanında eğitim alan öğrenciler de uygulama yapmaları nedeniyle bulaşa maruz kalma riski taşıdıkları için kaygı yaşamışlardır. Ayrıca, 23 Mart 2020'de YÖK tarafından uzaktan eğitim sürecine geçildiğinin duyurulması ile birlikte (YÖK:51) üniversite öğrencilerinin eğitim süreçlerinin değişmesi, online eğitime zorunlu geçiş vb. durumlar zorlu bir döneme neden olmuştur. İnternet erişiminde sorunlar yaşanması, derslerin takibinde zorlanma, ders öğrenmede verim alamama gibi yaşanan yetersizlikler ya da kısıtlılıklar (*özellikle uygulama dersi alması gereken öğrencilerin bunu uzaktan öğrenmeye çalışması*) ve aile bireylerinde ya da yakınlarında COVID-19 virüsünün gelişmesi vb. durumlar öğrencilerin kaygı yaşamalarına neden olmuştur (Tuğut ve diğerleri, 2021; Kürtüncü ve Kurt, 2020).

Üniversite öğrencileri ile yürütülen pandemi kaygısı ile ilgili yapılan çalışma bulguları incelendiğinde;

Ceviz ve arkadaşlarının farklı üniversitelerden 443 öğrenci ile yaptığı çalışmaya göre; erkek, 30 yaş üstü ve hazırlık sınıfı olan öğrencilerin pandemi sürecindeki kaygı düzeyinin diğerlerinden daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ceviz ve diğerleri, 2020).

Tuğut ve arkadaşlarının bir üniversitenin sağlık alanında öğrenim gören 295 öğrenci ile yaptığı çalışmaya göre; dış hekimliği öğrencilerinin kaygı ve depresyon düzeyleri hemşirelik öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur (Tuğut ve diğerleri, 2021).

Karabey ve arkadaşlarının sağlık bilimleri fakültesinde 377 öğrencide yaptığı bir başka çalışmada ise; hemşirelik bölümü öğrencilerinin COVID-19 kaygılarının diğerlerinden daha yüksek olduğu ve sigara kullananların kullanmayanlara göre kaygılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Karabey ve diğerleri, 2021).

Cao ve ark. Çin'de 7143 tıp fakültesi öğrencisi ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin yaklaşık dörtte birinde (%24,9) (hafif (%21,3), orta (%2,7) ve şiddetli (%0,9) olmak üzere) kaygı bozukluğu saptamışlardır (Cao ve diğerleri, 2020).

Kafes ve arkadaşlarının 7196 üniversite öğrencisinde yaptığı çalışmaya göre; kadınların erkeklere göre, COVID-19 tanısı alanların tanı almamış olanlara göre, çevresinde COVID-19 tanısı alan kişinin olmasının, çevresinde tanı alan birisi olmayan katılımcılara göre kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kafes ve diğerleri, 2022).

Okur ve Şentürk'ün sağlık alanında eğitim alan 286 öğrencide yaptığı çalışmaya göre, öğrencilerin %30'undan fazlasının orta ve yoğun düzeyde umutsuzluk yaşadığı; umutsuzluğu yüksek olanlarda koronavirüs kaygısının da yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Okur ve Şentürk, 2022).

Pandemi süreci içerdiği birçok bilinmeyen ve bilinenlerle tüm bireylerde kaygıya neden olmuştur. Büyük oranda sağlık çalışanlarının etkilendiği, geleceğin hemşire adaylarının yüksek kaygılar yaşadığı çalışmalar ile ortaya çıkarılmıştır. Buna ek olarak, hemşirelik lisans öğrencilerinin eğitim sürecinin uzaktan sisteme geçmesi ile pandemi kaygısına birçok risk etmeni eklemiştir. Bu çalışmada, hemşirelik eğitimi alan tüm lisans sınıflarının pandemi kaygısı ele alınarak, sosyal duygusal yetkinlik ve kişilerarası ilişkilerin buna etkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, yeniden yüz yüze eğitime geçilen dönemde yürütülmüş olan çalışma bulguları, online sonrası yüz yüze eğitim döneminde öğrenciler tarafından hissedilen pandemi kaygısını ve bununla ilişkili faktörleri de ortaya koyacaktır.

BÖLÜM 2

2. Gereç ve Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma evreni ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı ve uygulanması, elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Tipi

Araştırma niceliksel türde çözümleyici ve ilişki arayıcı tiptedir.

2.2. Araştırma Yeri ve Zaman

Araştırma, 2021-2022 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi'nde İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler ile (1, 2, 3 ve 4. sınıflarda) yürütülmüştür.

2.3. Araştırma Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2021-2022 Eğitim Öğretim Yılında İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde kayıtlı olan 730 lisans hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmaya katılma konusunda gönüllü olan 360 hemşirelik lisans öğrencisi de araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Böylece evrenin %49.3'üne ulaşılmıştır. Anketlerin %80'ini doldurulamayan 11 öğrenciye ait veriler değerlendirme dışı bırakılarak, analizler 349 anket üzerinden yapılmıştır.

2.4. Araştırmaya Dâhil Olma Kriterleri

- * 2021-2022 Eğitim Öğretim Yılında İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde kayıtlı olan
- * Araştırmaya katılma konusunda gönüllü olan öğrenci hemşireler araştırmaya dâhil edilmiştir.

2.5. Araştırmadan Dışlama Kriterleri

Veri toplama araçlarının %20'sinden fazlasını doldurmayan (11 öğrenci hemşirenin anketi araştırma kapsamına alınmamıştır) ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmayan öğrencilerdir.

2.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla dört araç kullanılmıştır:

2.6.1. Kişisel Bilgi Formu: Literatür incelenerek, araştırmacı tarafından hazırlanan form öğrenci hemşirelerin sosyodemografik özelliklerini değerlendiren 4 açık uçlu, 5 kapalı uçlu olmak üzere 9 sorudan oluşmaktadır (Ek 1).

2.6.2. Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ): Ölçeğin geçerlik, güvenirlik ve geliştirilmesi Seval İmamoğlu tarafından yapılmıştır (Ek 2). Güvenirlik analizlerinde KİBÖ'nin alt boyutları Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları .78 ile .85 arasındadır. Ölçek 5'li likert tipi 53 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin dört boyutu bulunmaktadır. Bunlar; *Onay Bağımlılık (15 Madde)*, *Empati (9 Madde)*, *Başkalarına Güven (15 Madde)* ve *Duygu Farkındalığı (14 Madde)*'dir (İmamoğlu ve Aydın, 2009) (Tablo 1).

Tablo 1: Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeğinin Alt Boyutlara Göre Dağılımı

<i>Kişiler Arası İlişki Boyutları Ölçeğinin Alt Boyutları</i>	<i>Maddeler</i>
Onay Bağımlılık (15 madde)	2, 4, 7, 11, 17, 21, 26, 28, 30, 32, 33, 36, 40, 41, 45
Empati (9 madde)	18, 27, 34, 37, 39, 42, 44, 48, 51
Başkalarına Güven (15 Madde)	1, 5, 14, 20, 22, 23, 24, 29, 31, 35, 38, 43, 47, 50, 53
Duygu Farkındalığı (14 Madde)	3, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 19, 25, 46, 49, 52

Ölçekte bulunan 3, 5, 9, 10,12, 14, 16, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 28, 29, 31, 38, 43, 46, 47, 49, 52, 53 maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçeğin her bir alt boyutundan alınan yüksek puan, bireyin ilgili alt boyutun değerlendirdiği özelliğe daha fazla sahip olduğunu göstermektedir. Ölçek değerlendirmesi için toplam puan hesaplanmamaktadır (İmamoğlu, 2009). Ölçek bütününe ait Cronbach alpha

güvenirlilik katsayısı .78 ile .85 aralıklarında olup; bu örneklem grubu için 0,827 bulunmuştur.

2.6.3. Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ): Sosyal-duygusal kavramı McBrien, Wild ve Bachorowski (2018) tarafından geliştirilmiştir (Ek 3). Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenirliği (2021) İnan Ay ve Gülhan Temel tarafından yapılmıştır. 25 madde içeren iki alt boyuttan oluşmaktadır (İnan ve diğerleri, 2021) (Tablo 2).

Tablo 2: Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeğinin Alt Boyutlara Göre Dağılımı

Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeğinin Alt Boyutları	Maddeler
Uyumluluk (16 madde)	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 24
Anlatımcılık (9 madde)	3, 10, 11, 14, 20, 21, 22, 23, 25

“Uyumluluk” alt boyutu farklı durumlara uyum sağlama becerisini; “anlatımcılık” alt boyutu başkalarına karşı duyguların ifade edilebilme yeteneğini ölçmektedir.

5’li likert tipi olan ölçekte her bir madde değerlendirmesi en düşük 1 puan, en yüksek 5 puan olacak şekilde yapılmaktadır. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .855 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısı .838’tür (Toksoy ve diğerleri, 2020). Bu örneklem grubu için Cronbach Alpha değeri 0,935 bulunmuştur.

2.6.4. Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ): Ölçeğin geliştirilmesi Özalp, Çelebi ve Ekşi (2021) tarafından yapılmıştır (Ek 4). Ölçek; *bulaşma kaygısı, somatik tepkiler, psikososyal etkiler ve işlevsiz inançlar* olmak üzere dört boyut, 26 maddeden oluşmuştur (Ekşi ve diğerleri, 2021) (Tablo 3).

Tablo 3: Pandemi Kaygısı Ölçeğinin Alt Boyutlara Göre Dağılımı

<i>Pandemi Kaygısı Ölçeğinin Alt Boyutları</i>	<i>Maddeler</i>
Bulaşma kaygısı (10 madde)	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Somatik tepkiler (8 madde)	11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Psikososyal etkiler (4 madde)	19, 20, 21, 22
İşlevsiz inançlar (4 madde)	23, 24, 25, 26

5’li likert tipindedir (*1= Hiçbir zaman, 2= Nadiren, 3= Ara sıra, 4= Çoğunlukla, 5=Her zaman*). Ölçekte ters madde bulunmamaktadır; alınan toplam puandaki artış bireyin pandemiye bağlı olarak gelişen kaygı düzeyinin yükseldiğini göstermektedir. Madde-toplam puan korelasyon katsayıları .36 ile .75 arasında değişmektedir. Ölçek bütününe ait Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı .92 olup; bu örneklem grubu için 0,924 bulunmuştur.

2.7. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Veri toplama araçları çalışmaya katılmayı kabul eden lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenci hemşirelere ders öncesi ya da ders sonlarında yüz yüze, öğrencilerin kendisi tarafından doldurularak toplanmıştır.

2.8. Verilerin Değerlendirilmesi

Hemşirelik Lisans öğrencilerinden toplanan veriler Statistical Package for Social Sciences (SPSS) for Windows 25 istatistik programı kullanılarak değerlendirilmiş; istatistik uzmanı tarafından analiz edilmiştir.

Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler (*sayı-yüzde dağılımı*), çözümleyici analizler (*Student T, Mann-Whitney U, ANOVA, Kruskal Wallis testi*), Korelasyon (*Pearson ve Spearman*) ve Lineer Regresyon analizi yapılmıştır. Ayrıca, ölçeklerin cronbach alpha güvenilirlik değerleri, puan ortalamaları ve minimum maximum değerleri hesaplanmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi %95 güven aralığında $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

2.9. Araştırma Etiği

Araştırmanın uygulanabilmesi için; İzmir Kâtip elebi Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 18/11/2021 tarih, 0487 karar no ve 0554 sayı numarası ile etik onay (*Ek 5*) ve araştırmanın yürütüleceği kurum yönetiminden uygulama izni alınmıştır (*Ek 6*). Ayrıca, araştırmada kullanılan lme araçları için kullanım izni alınmıştır (*Ek 7, Ek 8, Ek 9*). Bunların yanı sıra araştırmaya katılma konusunda gönüllü olan ğrenci hemşirelere sorulara daha güvenilir cevaplar vermesi ve kendilerini rahat hissedebilmeleri için bilgilerin gizli kalacağı ve araştırma dışında herhangi bir yerde kullanılmayacağına dair açıklama yapılmıştır.

2.10. Araştırmanın Sresi ve Olanakları

Ekim-Kasım 2021 tarihleri arasında araştırma konusu belirlenmiş; çalışmada kullanılacak lcekler için araştırmacılardan e-mail ile yazılı kullanım izni ve Sağlık Bakanlığı araştırma izni alınmıştır (*Ek 5*). Etik kurul onayı ve kurum izinleri alındıktan sonra araştırma verileri toplanmış, değerlendirme çalışmaları yürütüldükten sonra araştırma raporu sunulmuştur.

2.11. Araştırma Takvimi

Araştırmanın literatür tarama ve konu hazırlık aşamaları 1 Eylül 2021 ile 33 Ekim 2021 tarihleri arasında yapılmıştır. 1 Kasım-31 Aralık 2021 tarihleri arasında etik kurul onayı ve kurum izinleri alındıktan sonra araştırma verileri Ocak-şubat 2022 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin analizi ve değerlendirilmesi sonrası araştırma sonuç raporu yazılmış, 7 şubat 2023 tarihinde Yüksek Lisans Tez alışması olarak sunulmuştur. Araştırma takvimi Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4: Araştırma Takvimi

Araştırma Adımları	Tarih																	
	2021				2022												2023	
	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat
Literatür inceleme ve konuyu seçme	■	■																
Araştırmanın öneri olarak sunumu			■															
Kurum izni				■														
Veri toplama					■	■												
Araştırma verilerinin analizi							■	■										
Araştırma raporunun yazılması									■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Araştırma raporunun sunumu																		■

BÖLÜM 3

3. Bulgular

3.1. Öğrenci Hemşirelerin Tanıtıcı Bilgilerinin İncelenmesi

3.1.1 Öğrenci Hemşirelerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Tablo 5: Öğrenci Hemşirelerin Sosyo-Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER	Sayı	%
<u>Cinsiyet</u>		
Kadın	252	72.2
Erkek	97	27.8
<u>Yaş</u>	X= 20,4±4,5	
<u>Öğrenim Gördüğü Sınıf</u>		
1. Sınıf	107	30.7
2. Sınıf	62	17.8
3. Sınıf	86	24.6
4. Sınıf	94	26.9
<u>Birlikte Yaşadığı Kişiler</u>		
Yalnız	23	6.6
Yurtta	166	47.6
Ailesiyle	92	26.4
Arkadaşlarıyla	58	16.6
Akrabalarıyla	10	2.9
TOPLAM	349	100.0

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 5’de verilmiştir.

Araştırmaya 349 hemşirelik öğrencisi dâhil olmuştur. Öğrencilerin yaş dağılımı 18 ile 27 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 20,4±4,5’dir.

Öğrenci hemşirelerin %72,2’si kadın (n=252), %27,8’i erkektir (n=97).

Öğrenci hemşirelerin %30,7’si 1. Sınıf, %17,8’i 2. Sınıf, %24,6’sı 3. Sınıf ve %26,9’u 4. Sınıfta öğrenim görmektedir.

Öğrenci hemşirelerin %47,6'sı yurttan, %26,4'ü ailesiyle, %16,6'sı arkadaşlarıyla, %6,6'sı yalnız ve %2,9'u ise akrabasıyla birlikte yaşamaktadır.

3.1.2 Öğrenci Hemşirelerin COVID-19 İle İlgili Görüş ve Deneyimlerinin İncelenmesi

Tablo 6: Öğrenci Hemşirelerin COVID-19 İle İlgili Görüş ve Deneyimlerine Göre Dağılımı

COVID-19 İLE İLGİLİ GÖRÜŞ VE DENEYİMLER	Sayı	%
<u>COVID 19 Geçirme Durumu</u>		
Geçiren	59	16.9
Geçirmeyen	290	83.1
<u>COVID 19 Başkasına Bulaştırma Düşüncesi</u>		
Olan	39	11.2
Olmayan	310	88.8
<u>COVID 19 Geçiren Yakını Olma</u>		
Olan	145	41.5
Olmayan	204	58.5
<u>COVID 19 Geçirenin Yakınlık Derecesi</u>		
1. derece akraba	73	20.9
2. derece akraba	33	9.5
3. derece akraba	24	6.5
4. derece akraba	8	2.3
Diğer, kan bağı olmayan	7	2.0
<u>Kendisi veya Yakınının COVID 19 Nedeniyle Hastanede Tedavi Olma Durumu</u>		
Tedavi Olan	95	27.2
Tedavi Olmayan	254	72.8
<u>COVID-19 Nedenli Yakınını Kaybetme Durumu</u>		
Yakınını Kaybeden	51	14.6
Yakınını Kaybetmeyen	298	85.4
TOPLAM	349	100.0

Öğrenci hemşirelerin COVID-19 ile ilişkili görüş ve deneyimlerine dair bulgular Tablo 6'da yer almaktadır.

Öğrenci hemşirelerin %83,1'inin COVID-19 geçirmediği, %16,9'unun COVID-19 geçirdiği saptanmıştır.

Öğrenci hemşirelerin %11,2'sinin COVID-19 enfeksiyonunu başkalarına bulaştırma düşüncesine sahip olduğu ve %88,8'inin böyle bir düşüncesinin olmadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin %58,5'i herhangi bir yakınının COVID-19 geçirmediğini, %41,5'i COVID-19 enfeksiyonu geçiren bir yakını olduğunu belirtmiştir. COVID-19 enfeksiyonu geçiren kişilerin yakınlık dereceleri sorulduğunda, öğrencilerin %20,9'u bu yakınının birinci derece, %9,5'i ikinci derece, %6,5'i üçüncü derece ve %2,3'ü dördüncü derece akraba olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, %2'si de bu yakının kan bağı olmayan tanıdıkları olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilere, kendisi ya da yakınının COVID-19 nedeniyle tedavi görüp görmediği sorulduğunda, %27,2'si tedavi gördüğünü ve %72,8'i herhangi bir tedavi görmediğini ifade etmiştir.

Öğrenci hemşirelerin %85,4'ü COVID-19 nedeniyle herhangi bir kaybı olmadığını belirtirken, %14,6'sı COVID-19 nedeniyle bir yakını kaybettiğini ifade etmiştir.

3.2. Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeğinin Toplam ve Alt Ölçek Ortalamalarının İncelenmesi

Tablo 7: Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeğinin (PKÖ) Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarına Göre Dağılımı

Ölçek Toplam ve Alt Boyutları		X ± Ss	Ortanca	Alınan Min-Max	Ölçek Min-Max
KİBÖ	Onay Bağımlılık	47,6 ± 9,6 ↓	48	16 – 72	15 – 125
	Empati	18,9 ± 5,2 ↓	19	9 – 35	9 – 40
	Başkalarına Güven	44,0 ± 8,7 ↓	44	18 – 70	15 – 125
	Duygu Farkındalığı	35,2 ± 7,4 ↓	35	15 - 56	14 - 70
SDYÖ	Uyumluluk	59 (52,5- 65) ↑	59	16 - 80	16 - 80
	Anlatımcılık	34 (30 - 38) ↑	34	9 - 45	9 - 40
	Toplam	94 (84 -102) ↑	94	25 - 125	25 - 125
PKÖ	Bulaşma Kaygısı	31,2 ± 8,6 ↑	31	10 - 50	10 - 50
	Somatik Tepkiler	12 (8-19,5) ≅	12	8 - 40	8 - 40
	Psikososyal Etkiler	12,8 ± 4,5 ≅	13	4 - 20	4 - 20
	İşlevsiz İnançlar	9,1 ± 3,8 ↓	9	4 - 20	4 - 20
	Toplam	68,1 ± 19,1 ↓	68	26 - 129	26 - 130

Tablo 6’da araştırmaya katılan öğrenci hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeğinin (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamaları/ortanca değerleri yer almaktadır.

Öğrenci hemşirelerin *Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ)* alt ve toplam ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, “*Onay Bağımlılık*” alt ölçek puan ortalaması $X_{OB}=47,6\pm 9,6$, “*Empati*” alt ölçek puan ortalaması $X_E=18,9\pm 5,2$, “*Başkalarına Güven*” alt ölçek puan ortalaması $X_{BG}=44\pm 8,7$ ve “*Duygu Farkındalığı*” alt ölçek puan ortalaması $X_{DF}=35,2\pm 7,4$ bulunmuştur

Öğrenci hemşirelerin *Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ)* alt ve toplam ölçek ortancaları incelendiğinde, “*Uyumluluk*” alt ölçek ortanca değeri $X_U=59$ (52,5-65), “*Anlatımcılık*” alt ölçek ortanca değeri $X_A=34$ (30-38) ve SDYÖ için toplam ölçek ortanca değeri $X_{SDYÖ}=94$ (84-102) bulunmuştur.

Öğrenci hemşirelerin *Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ)* alt ve toplam puan ortalaması/ortanca değerleri incelendiğinde, “*Bulaşma Kaygısı*” alt ölçek puan

ortalaması $X_{BK}=31,2\pm 8,6$, “Somatik Tepkiler” alt ölçek ortanca değeri $X_{ST}=12$ (8-19,5), Psikososyal Etkiler” alt ölçek puan ortalaması $X_{PE}=12,8\pm 4,5$, “İşlevsiz İnançlar” alt ölçek puan ortalaması $X_{II}=9,1\pm 3,8$ ve toplam ölçek puan ortalaması $X_{PKÖ}=68,1\pm 19,1$ bulunmuştur.

3.3. Öğrenci hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/ Ortancalarının Sosyodemografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi

Öğrenci hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği toplam ve alt ölçek puan ortalamaları/ ortancalarının bazı sosyodemografik değişkenler (*cinsiyet, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi*) ile ilişkisi bu bölümde incelenmiştir.

Tablo 8: Öğrenci Hemşirelerin Cinsiyetlerine Göre Kişilerarası İlişki Boyutları (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarının/Ortancalarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	ÖLÇEKLERİN TOPLAM VE ALT BOYUTLARI	CİNSİYET		p
		Kadın (n=252)	Erkek (n=97)	
KİBÖ	Onay Bağımlılık	47,4±9,7	48,1±9,5	0,562 ¹
	Empati	18,3±4,9	20,5±5,6	<0,001 ¹
	Başkalarına Güven	43,3±8,7	46,0±8,4	0,009 ¹
	Duygu Farkındalığı	35,4±7,4	34,8±7,6	0,556 ¹
SDYÖ	Uyumluluk	60(54-65)	56(49-62,5)	0,005 ²
	Anlatımcılık	35(32-39)	32(28-37)	<0,001
	Toplam	95(87-103)	89(77,5-98)	0,001 ²
PKÖ	Bulaşma Kaygısı	32,4±8,3	28,1±8,6	<0,001 ¹
	Somatik Tepkiler	12(8,3-19,8)	11(8-19,5)	0,528 ²
	Psikososyal Etkiler	13,4±4,3	11,2±4,4	<0,001 ¹
	İşlevsiz İnançlar	9,3±3,6	8,6±4,1	0,124 ¹
	Toplam	70,1±18,2	62,7±20,4	0,001 ¹

Öğrenci hemşirelerin cinsiyetlerine göre Kişilerarası İlişki Boyutları (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeğinin (PKÖ) Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/Ortancalarının Dağılımı Tablo 7’de gösterilmiştir.

Öğrenci hemşirelerin, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği “*onay bağımlılık*” ve “*duygu farkındalığı*” alt boyut puan ortalamaları cinsiyete göre değerlendirildiğinde, kadın ve erkek arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı ($p_{OB}=0,562$; $p_{DF}>0,556$); “*empati*” ve “*başkalarına güven*” alt boyut puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, erkeklerin empati ve *başkalarına güven* alt boyut puan ortalamalarının kadınlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p_E<0,001$; $p_{BG}<0,009$).

Öğrenci hemşirelerin Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği toplam ve “*uyumluluk*” ile “*anlatımcılık*” alt boyutlarına ait ortanca değerlerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği, kadınların “*uyumluluk*”, “*anlatımcılık*” ve toplam ölçek ortanca değerlerinin erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p_U<0,005$; $p_A<0,001$; $p_{Top}=0,001$).

Öğrenci hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçeği “*somatik tepkiler*” alt boyut ortanca değeri ve “*işlevsiz inançlar*” alt boyut puan ortalamaları cinsiyete göre değerlendirildiğinde, kadın ve erkek arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı ($p_{ST}=0,528$; $p_{II}>0,124$); “*bulaşma kaygısı*” ve “*psikososyal etkiler*” alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, kadınların *bulaşma kaygısı* ve *psikososyal etkiler* alt boyut ve toplam ölçek puan ortalamalarının erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p_{BK}<0,001$; $p_{PE}<0,001$; $p_{Top}=0,001$).

Tablo 9: Öğrenci Hemşirelerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyine Göre Kişilerarası İlişki Boyutları (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarının/Ortancalarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	ÖLÇEKLERİN TOPLAM VE ALT BOYUTLARI	ÖĞRENİM GÖRÜLEN SINIF DÜZEYİ				P
		1.Sınıf (n=107)	2.Sınıf (n=62)	3.Sınıf (n=86)	4.Sınıf (n=94)	
KİBO	Onay Bağımlılık	47,7±9,0	47,1±9,3	48,0±9,7	47,6±10,4	0,955 ³
	Empati	19,1±5,1	18,8±5,4	19,7±5,3	18,0±5,1	0,201 ³
	Başkalarına Güven	44,7±9,0	44,3±9,6	44,2±8,5	42,8±7,9	0,458 ³
	Duygu Farkındalığı	36,2±8,2	35,4±7,1	35,4±7,1	34,0±6,8	0,224 ³
SDYÖ	Uyumluluk	57(51-62)	58(50,8-62)	60,5(53,8-67)	61(56-67,3)	0,001⁴
	Anlatımcılık	34(30-37)	34(29,8-37)	34,(29-38)	36(32-40)	0,025⁴
	Toplam	91(81-98)	91(80,8-98,3)	95(82,8-105)	96,5(88,8-107)	0,002⁴
PKÖ	Bulaşma Kaygısı	33,0±8,2	29,6±7,2	30,4±8,5	31,0±9,7	0,055 ³
	Somatik Tepkiler	14(10-20)	12,5(9-21,3)	11(8-18)	11(8-18)	0,086 ⁴
	Psikososyal Etkiler	13,3±4,2	12,3±4,0	12,7±4,7	11(8-18)	0,459 ³
	İşlevsiz İnançlar	9,2±3,5	8,6±3,5	9,2±4,0	9,4±4,1	0,633 ³
	Toplam	71,3±17,8	65,7±16,0	66,6±19,7	67,3±21,5	0,191 ³

KİBÖ: Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği; SDYÖ: Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği; PKÖ: Pandemi Kaygısı Ölçeği
³ANOVA, ⁴Kruskal Wallis testi

Öğrenci hemşirelerin araştırmanın yürütüldüğü sırada öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyine göre Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamalarının dağılımı Tablo 8’de gösterilmiştir.

Öğrenci hemşirelerin, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği “onay bağımlılık”, “duygu farkındalığı”, “empati” ve “başkalarına güven” alt boyutlarına ait puan ortalamaları öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyine göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı ($p_{OB}=0,955$; $p_{DF}=0,201$; $p_E=0,458$; $p_{BG}=0,224$) belirlenmiştir.

Öğrenci hemşirelerin Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği toplam ve “uyumluluk” ile “anlatımcılık” alt boyutlarına ait ortanca değerlerinin öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık

gösterdiği, sınıf düzeyi yükseldikçe ortanca değerinin de arttığı, 4. Sınıf öğrencilerinin “uyumluluk”, “anlatımcılık” ve toplam ölçek ortanca değerlerinin diğer sınıflara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p_U=0,001$; $p_A=0,025$; $p_{Top}=0,002$).

Öğrenci hemşirelerin araştırmanın yürütüldüğü sırada öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyine göre, Pandemi Kaygısı Ölçeği'nin “somatik tepkiler” alt boyut ortanca değeri ve “işlevsiz inançlar”, “bulaşma kaygısı”, “psikososyal etkiler” alt boyutları ile toplam ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p_{BK}=0,055$; $p_{ST}=0,086$; $p_{PE}=0,459$; $p_{II}=0,633$; $p_{Top}=0,191$).

3.4. Öğrenci Hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/Ortancalarının Öğrencilerin COVID-19 İle İlgili Görüş ve Deneyimleri İle İlişkisinin İncelenmesi

Öğrenci hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçeği toplam ve alt ölçek puan ortalamaları/ortancalarının öğrencilerin COVID-19 ile ilgili görüş ve deneyimleri (*COVID-19 geçirme durumu, COVID-19'u başkalarına bulaştırma düşüncesi, yakınının COVID-19 geçirme durumu, COVID-19 nedeniyle kendisinin ya da yakınının hastanede tedavi görme durumu gibi*) ile ilişkisi bu bölümde incelenmiştir.

Tablo 10: Öğrenci Hemşirelerin COVID-19 İle İlgili Görüş ve Deneyimlerine Göre Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarının/ Ortancalarının Dağılımı

COVID-19 İLE İLGİLİ GÖRÜŞ VE DENEYİMLER	Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ)				
	<i>Bulaşma Kaygısı</i>	<i>Somatik Tepkiler</i>	<i>Psikososyal Etkiler</i>	<i>İşlevsiz İnançlar</i>	<i>Toplam</i>
<u>COVID 19 Geçirme Durumu</u>					
Geçiren	30,1±7,9	13(8-20)	12,6±4,6	9,3±4,4	67,1±19,1
Geçirmeyen	31,4±8,7	12(9-19,3)	12,8±4,4	9,1±3,6	68,3±19,1
	p=0,274 ¹	p=0,954 ²	p=0,741 ¹	p=0,714 ¹	p=0,667 ¹
<u>COVID 19 Başkasına Bulaştırma Düşüncesi</u>					
Olan	32,3±6,7	12(8-20)	13,3±4,9	9,6±4,0	69,5±16,8
Olmayan	31,1±8,8	12(8,8-19)	12,7±4,4	9,1±3,8	67,9±19,4
	p=0,412 ¹	p=0,712 ²	p=0,484 ¹	p=0,458 ¹	p=0,621 ¹
<u>COVID 19 Geçiren Yakını Olma</u>					
Olan	31,7±8,0	13(8-21)	13,1±4,5	9,4±3,9	69,8±18,7
Olmayan	30,9±9,0	11(9-18)	12,6±4,4	9,0±3,7	66,8±19,3
	p=0,350 ¹	p=0,325 ²	p=0,241 ¹	p=0,280 ¹	p=0,154 ¹
<u>Kendisi veya Yakınının COVID 19 Nedeniyle Hastanede Tedavi Olma Durumu</u>					
Tedavi Olan	31,9±8,8	15(9-21)	13,0±4,9	9,6±4,1	70,8±21,7
Tedavi Olmayan	31,0±8,5	11(8-19)	12,7±4,3	9,0±3,7	67,0±17,9
	p=0,391 ¹	p=,025²	p=0,658 ¹	p=0,130 ¹	p=0,097 ¹

¹Student T test, ²Mann-Whitney U test

Tablo 10’da öğrenci hemşirelerin COVID-19 ile ilgili görüş ve deneyimlerine göre pandemi kaygısı ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamaları/ ortancaları incelenmiştir.

Tablo 10’a göre, öğrenci hemşirelerin COVID-19 geçirmiş olma durumuna göre, Pandemi Kaygısı Ölçeği’nin “*somatik tepkiler*” alt boyut ortanca değeri ve “*bulaşma kaygısı*”, “*psikososyal etkiler*” “*işlevsiz inançlar*” alt boyutları ile toplam ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p_{BK}=0.274$; $p_{ST}=0,954$; $p_{PE}=0.741$; $p_{ii}=0.714$; $p_{Top}=0,667$).

Öğrenci hemşirelerin COVID-19’u başkasına bulaştırma düşüncesine sahip olup olmama durumuna göre Pandemi Kaygısı Ölçeği “*somatik tepkiler*” alt boyut ortanca değeri ve “*bulaşma kaygısı*”, “*psikososyal etkiler*” “*işlevsiz inançlar*” alt boyutları ile toplam ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı saptanmıştır ($p_{BK}=0.274$; $p_{ST}=0,954$; $p_{PE}=0.741$; $p_{ii}=0.714$; $p_{Top}=0,667$). Başka bir ifadeyle, öğrencilerin COVID-19’u başkasına bulaştırma düşüncesine sahip olma durumu pandemi kaygı düzeylerini etkilememektedir.

Öğrencilerin bir yakınının COVID-19 geçirmiş olma durumuna göre Pandemi Kaygısı Ölçeği toplam ve alt ölçek puan ortalamalarının/ortanca değerinin istatistiksel olarak anlamlı ölçüde farklı olmadığı saptanmıştır ($p_{BK}=0.350$; $p_{ST}=0,325$; $p_{PE}=0.241$; $p_{ii}=0.280$; $p_{Top}=0,154$).

Öğrenci hemşirelerin kendisinin veya yakınının COVID-19 nedeniyle hastanede tedavi olma durumuna göre Pandemi Kaygısı Ölçeği alt ve toplam ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, toplam ve “*bulaşma kaygısı*”, “*psikososyal etkiler*”, *işlevsiz inançlar* alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı ölçüde farklı olmadığı ($p_{BK}=0.391$; $p_{PE}=0.658$; $p_{ii}=0.130$; $p_{Top}=0,097$); “*somatik tepkiler*” alt boyut ortanca değerinin kendisi ya da bir yakını hastanede tedavi olanlarda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($p_{ST}=0,025$).

3.5. Öğrenci Hemşirelerin Yaş, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/ Ortancaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Öğrenci hemşirelerin yaş, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamaları/ ortancaları arasındaki ilişki Tablo 11’de görülmektedir.

Öğrencilerin Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamaları ile yaş ortalamaları arasındaki korelasyon değerlendirildiğinde, “*Bulaşma Kaygısı*”, “*Psikososyal Etkiler*” alt ölçek ve toplam ölçek puan ortalamaları ile yaşları arasında negatif yönlü çok zayıf bir ilişki ($r_{BK}=-0,152$, $p=0,004$; $r_{PE}=-0,151$, $p=0,005$; $r_{Top}=-0,121$, $p=0,023$) olduğu bulunmuştur.

Öğrenci hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puanları ile Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ) alt ölçek puanları arasındaki ilişki Tablo 11’de gösterilmiştir.

Öğrencilerin, PKÖ’nin “*Bulaşma Kaygısı*” alt boyut puan ortalamaları ile KİBÖ’nün “*Onay Bağımlılık*” alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı negatif yönde zayıf ($r_{OB}=-0.215$, $p<0.01$); “*Başkalarına Güven*” ve “*Duygu Farkındalığı*” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde çok zayıf ($r_{BG}=0.111$, $p<0.05$; $r_{DF}=0.146$, $p<0.01$) bir ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin PKÖ’nün “*Bulaşma Kaygısı*” alt boyut puan ortalamaları ile ‘nün “*Empati*” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r_E=-0.060$, $p>0.01$). Başka bir ifadeyle, öğrenci hemşirelerin *bulaşma kaygısı* ile *onay bağımlılık*, *başkalarına güven* ve *duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Öğrenci hemşirelerin PKÖ’nün “*Somatik Tepkiler*” alt boyut puan ortalamaları ile KİBÖ’nün “*Onay Bağımlılık*” alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı negatif yönde zayıf ($r=-0.265$, $p<0.01$); “*Empati*” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde çok zayıf ($r=-0.106$, $p<0.05$); “*Başkalarına Güven*” ve “*Duygu Farkındalığı*” alt boyut

puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı pozitif yönde zayıf ($r=0.213$, $p<0.01$; $r=0.221$, $p<0.01$) bir ilişki olduğu saptanmıştır. Başka bir anlatımla, öğrenci hemşirelerin *somatik tepkileri* ile *onay bağımlılık, empati, başkalarına güven ve duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 11: Öğrenci Hemşirelerin Yaş, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği, Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/ Ortancaları Arasındaki İlişki

	ÖLÇEKLER VE ALT BOYUTLARI		Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ)				Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ)			Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ)					YAŞ
			Onay Bağımlılık	Empati	Başkalarına Güven	Duygu Farkındalığı	Uyumluluk	Anlatımcılık	Toplam	Bulaşma Kaygısı	Somatik Tepkiler	Psikososyal Etkiler	İşlevsiz İnançlar	Toplam	
KİBÖ	Onay Bağımlılık	r p N	1 0 349												
	Empati	r p N	0.063 0.237 349	1 0 349											
	Başkalarına Güven	r p N	-.324** 0 349	.278** 0 349	1 0 349										
	Duygu Farkındalığı	r p N	-.464** 0 349	.239** 0 349	.463** 0 349	1 0 349									
SDYÖ	Uyumluluk	r p N	.286** 0 349	-.464** 0 349	-.356** 0 349	-.348** 0 349	1 0 349								
	Anlatımcılık	r p N	.178** 0.001 349	-.507** 0 349	-.220** 0 349	-.210** 0 349	.828** 0 349	1 0 349							
	Toplam	r p N	.256** 0 349	-.501** 0 349	-.318** 0 349	-.308** 0 349	.975** 0 349	.932** 0 349	1 0 349						

* $p < 0,05$, ** $p < 0,001$

Tablo 11: Öğrenci Hemşirelerin Yaş, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği, Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/ Ortancaları Arasındaki İlişki (Devam)

	ÖLÇEKLER VE ALT BOYUTLARI		Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ)				Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ)			Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ)					
			Onay Bağlılık	Empati	Başkalarına Güven	Duygu Farkındalığı	Uyumluluk	Anlatıcılık	Toplam	Bulaşma Kaygısı	Somatik Tepkiler	Psikososyal Etkiler	İşlevsiz İnançlar	Toplam	
PKÖ	Bulaşma Kaygısı	r	-0.215**	-0.060	0.111*	0.146**	0.037	0.076	0.057	1					
		p	0.001	0.264	0.039	0.004	0.490	0.158	0.285						
		N	349	349	349	349	349	349	349	349					
	Somatik Tepkiler	r	-0.265**	-0.106*	0.213**	0.221**	0.132*	-0.105	-0.124*	0.322**	1				
		p	0.001	0.049	0.001	0.004	0.013	0.051	0.021	0.001					
	N	349	349	349	349	349	349	349	349	349					
	Psikososyal Etkiler	r	-0.258**	-0.071	0.166**	0.219**	-0.041	0.030	-0.009	0.588**	0.432**	1			
		p	0.001	0.186	0.001	0.001	0.443	0.579	0.864	0.001	0.001				
		N	349	349	349	349	349	349	349	349	349	349			
	İşlevsiz İnançlar	r	-0.248**	0.084	0.193**	0.220**	-0.015	-0.081	-0.041	0.569**	0.516**	0.473**	1		
		p	0.001	0.119	0.001	0.001	0.782	0.131	0.450	0.001	0.001	0.001			
		N	349	349	349	349	349	349	349	349	349	349	349		
	Toplam	r	-0.303**	0.031	0.219**	0.253**	-0.039	-0.019	-0.028	0.826**	0.706**	0.762**	0.785**	1	
		p	0.001	0.565	0.001	0.001	0.468	0.718	0.607	0.001	0.001	0.001	0.001		
		N	349	349	349	349	349	349	349	349	349	349	349	349	
	YAŞ	r	.136*	0.025	-0.038	-.129*	.187**	0.088	.156*	-0.152**	-0.073	-0.151**	-0.056	-0.121*	1
		p	0.011	0.639	0.477	0.016	0	0.1	0.004	0.004	0.175	0.005	0.299	0.023	
		N	349	349	349	349	349	349	349	349	349	349	349	349	349

* $p < 0,05$, ** $p < 0,001$

Öğrenci hemşirelerin yaş, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamaları/ortancaları arasındaki ilişki Tablo 11’de görülmektedir.

Öğrencilerin Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamaları ile yaş ortalamaları arasındaki korelasyon değerlendirildiğinde, “*Bulaşma Kaygısı*”, “*Psikososyal Etkiler*” alt ölçek ve toplam ölçek puan ortalamaları ile yaşları arasında negatif yönlü çok zayıf bir ilişki ($r_{BK}=-0,152$, $p=0,004$; $r_{PE}=-0,151$, $p=0,005$; $r_{Top}=-0,121$, $p=0,023$) olduğu bulunmuştur.

Öğrenci hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puanları ile Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ) alt ölçek puanları arasındaki ilişki Tablo 11’de gösterilmiştir.

Öğrencilerin, PKÖ’nin “*Bulaşma Kaygısı*” alt boyut puan ortalamaları ile KİBÖ’nün “*Onay Bağımlılık*” alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı negatif yönde zayıf ($r_{OB}=-0.215$, $p<0.01$); “*Başkalarına Güven*” ve “*Duygu Farkındalığı*” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde çok zayıf ($r_{BG}=0.111$, $p<0.05$; $r_{DF}=0.146$, $p<0.01$) bir ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin PKÖ’nün “*Bulaşma Kaygısı*” alt boyut puan ortalamaları ile ‘nün “*Empati*” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r_E=-0.060$, $p>0.01$). Başka bir ifadeyle, öğrenci hemşirelerin *bulaşma kaygısı* ile *onay bağımlılık*, *başkalarına güven* ve *duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Öğrenci hemşirelerin PKÖ’nün “*Somatik Tepkiler*” alt boyut puan ortalamaları ile KİBÖ’nün “*Onay Bağımlılık*” alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı negatif yönde zayıf ($r=-0.265$, $p<0.01$); “*Empati*” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde çok zayıf ($r=-0.106$, $p<0.05$); “*Başkalarına Güven*” ve “*Duygu Farkındalığı*” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı pozitif yönde zayıf ($r=0.213$, $p<0.01$; $r=0.221$, $p<0.01$) bir ilişki olduğu saptanmıştır. Başka bir anlatımla, öğrenci hemşirelerin *somatik tepkileri* ile *onay bağımlılık*, *empati*, *başkalarına güven* ve *duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Öğrenci hemşirelerin PKÖ'nün "*Psikososyal Etkiler*" alt boyut puan ortalamaları ile KİBÖ'nün "*Onay Bağımlılık*" alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı negatif yönde zayıf ($r=-0.258$, $p<0.01$); "*Başkalarına Güven*" alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde çok zayıf ($r=0.166$, $p<0.05$); "*Duygu Farkındalığı*" alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı pozitif yönde zayıf ($r=0.219$, $p<0.01$) bir ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin PKÖ'nün "*Psikososyal Etkiler*" alt boyut puan ortalamaları ile KİBÖ'nün "*Empati*" alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r_E=-0.071$, $p>0.01$). Başka bir ifadeyle, öğrenci hemşirelerin *psikososyal etkiler* ile *onay bağımlılık*, *başkalarına güven* ve *duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Öğrenci hemşirelerin PKÖ'nün "*İşlevsiz İnançlar*" alt boyut puan ortalamaları ile KİBÖ'nün "*Onay Bağımlılık*" alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı negatif yönde zayıf ($r=-0.248$, $p<0.01$); "*Başkalarına Güven*" alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde çok zayıf ($r=0.193$, $p<0.05$); "*Duygu Farkındalığı*" alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı pozitif yönde zayıf ($r=0.220$, $p<0.01$) bir ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin PKÖ'nün "*Onay Bağımlılık*" alt boyut puan ortalamaları ile KİBÖ'nün "*Empati*" alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r_E=-0.084$, $p>0.01$). Başka bir ifadeyle, öğrenci hemşirelerin *işlevsiz inançlar* ile *onay bağımlılık*, *başkalarına güven* ve *duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Öğrenci hemşirelerin PKÖ'nün toplam ölçek puan ortalamaları ile KİBÖ'nün "*Onay Bağımlılık*" alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı negatif yönde zayıf ($r=-0.303$, $p<0.01$); "*Başkalarına Güven*" alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde zayıf ($r=0.219$, $p<0.05$); "*Duygu Farkındalığı*" alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak oldukça anlamlı pozitif yönde zayıf ($r=0.253$, $p<0.01$) bir ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin Pandemi Kaygısı Ölçeği puan ortalamaları ile KİBÖ'nün "*Empati*" alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r_E=0.031$, $p>0.01$). Başka bir ifadeyle, öğrenci hemşirelerin *pandemi kaygısı* ile

onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygu farkındalığı arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Öğrenci hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puanları ile Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) alt ölçek puanları arasındaki ilişki Tablo 11’de yer almaktadır.

Öğrencilerin, PKÖ’nin “*Bulaşma Kaygısı*” alt boyut puan ortalamaları ile SDYÖ’nün “*Uyumluluk*”, “*Anlatımcılık*” ve toplam alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r_U=0.037$, $p>0.01$; $r_A=0.076$, $p>0.01$; $r_{Top}=0.057$, $p>0.01$). Başka bir ifadeyle, öğrenci hemşirelerin *bulaşma kaygısı* ile *uyumluluk*, *anlatımcılık* ve *sosyal duygusal yetkinlikleri* arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Öğrenci hemşirelerin PKÖ’nün “*Somatik Tepkiler*” alt boyut puan ortalamaları ile SDYÖ’nün “*Uyumluluk*” alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde çok zayıf ($r=0.132$, $p<0.01$); toplam ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde çok zayıf ($r=-0.124$, $p<0.05$) bir ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin PKÖ’nün “*Somatik Tepkiler*” alt boyut puan ortalamaları ile “*Anlatımcılık*” alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r_E=-0.105$, $p>0.01$). Başka bir ifadeyle, öğrenci hemşirelerin *somatik tepkileri* ile *uyumluluk* ve *sosyal duygusal yetkinlikleri* arasında anlamlı bir ilişki vardır (Tablo 11’de yer almaktadır).

Öğrencilerin, PKÖ’nin “*Psikososyal Etkiler*” alt boyut puan ortalamaları ile SDYÖ’nün “*Uyumluluk*”, “*Anlatımcılık*” ve toplam alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r_U=-0.041$, $p>0.01$; $r_A=0.030$, $p>0.01$; $r_{Top}=-0.009$, $p>0.01$). Başka bir ifadeyle, öğrenci hemşirelerin *psikososyal etkileri* ile *uyumluluk*, *anlatımcılık* ve *sosyal duygusal yetkinlikleri* arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Öğrencilerin, PKÖ’nin “*İşlevsiz İnançlar*” alt boyut puan ortalamaları ile SDYÖ’nün “*Uyumluluk*”, “*Anlatımcılık*” ve toplam alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r_U=-0.015$, $p>0.01$; $r_A=-0.081$, $p>0.01$; $r_{Top}=-0.041$, $p>0.01$). Başka bir ifadeyle, öğrenci hemşirelerin

işlevsiz inançları ile uyumluluk, anlatımcılık ve sosyal duygusal yetkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Öğrencilerin, PKÖ'nin toplam puan ortalamaları ile SDYÖ'nün "*Uyumluluk*", "*Anlatımcılık*" ve toplam alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r_U=-0.039$, $p>0.01$; $r_A=-0.019$, $p>0.01$; $r_{Top}=-0.028$, $p>0.01$). Başka bir ifadeyle, öğrenci hemşirelerin *pandemi kaygıları* ile *uyumluluk, anlatımcılık ve sosyal duygusal yetkinlikleri* arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

3.6. PPandemi Kaygı Ölçek Puan Ortalamasına Etki Eden Faktörlerin Lineer Regresyon Modeli İle İncelenmesi

Tablo 12: Pandemi Kaygı Ölçeğine Etki Eden Faktörlerin Lineer Regresyon Modeli

	<i>Standardize Olmayan Beta Katsayısı</i>	<i>Standart Hata</i>	<i>Standardize Beta Katsayısı</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>B (%95 GA)</i>		<i>Kollinearite İstatistiği</i>	
						<i>Alt</i>	<i>Üst</i>	<i>Tolerance</i>	<i>VIF</i>
Sabit	68,67	8,656				51,645	85,695		
Onay Bağımlılık	-0,492	0,105	-0,247	-4,701	<0,001	-0,697	-0,286	0,887	1,127
Başkalarına Güven	0,353	0,117	0,161	3,03	0,003	0,124	0,583	0,87	1,149
Kadın (ref: Erkek)	8,403	2,14	0,198	3,927	<0,001	4,194	12,612	0,971	1,03
COVID-19 nedenli tedavi görme (ref: Hayır)	4,333	2,132	0,101	2,033	0,043	0,14	8,525	0,991	1,009

$R^2=0,154$

Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) üzerine etki eden faktörlerin ileri analizi Tablo 12’de gösterilmiştir.

Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) üzerine etki eden faktörlerin lineer regresyon modeli oluşturulduğunda, *Onay Bağımlılık* alt boyut puan ortalamasındaki artışın PKÖ’nde negatif yönlü ($p<0,001$), *Başkalarına Güven* alt boyutunda, kadın cinsiyette olmada ve COVID-19 nedeni tedavi görme durumunda pozitif yönlü değişimi gösterdiği ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Öğrenci hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçek skorunu öngörmede, bu dört değişken (*onay bağımlılık, başkalarına güven, kadın cinsiyette olma ve kendisi ya da bir yakını COVID-19 nedeniyle hastanede tedavi görme durumu*) %15,4’ünü açıklamaktadır. PKÖ skorunu öngörme durumunu tahmin eden formül ise şu şekildedir:

Lineer Regresyon Formülü: $PKÖ=68,67 + (\text{onay bağımlılık skor} \cdot -0,492) + (\text{başkalarına güven} \cdot 0,353) + (\text{Cinsiyet} \cdot 8,403) + (\text{Covid-19 nedeni tedavi} \cdot 4,333)$

BÖLÜM 4

4. Tartışma

4.1 Öğrenci Hemşirelerin Tanıtıcı Bilgilerinin İncelenmesi

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin tanıtıcı bilgileri ile COVID-19 ile ilgili görüş ve deneyimlerine ilişkin bulgular bu bölümde tartışılacaktır.

Araştırmaya katılım gösteren 349 hemşirelik öğrencisinin yarısından fazlası kadın (%72,2) ve yaş ortalaması 20,4±4,5'dir. Öğrencilerin çoğunluğu 1. Sınıfta öğrenim görmekte ve yurtda yaşamaktadır. Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde; Başar ve arkadaşlarının 413 hemşirelik öğrencisi ve 170 hemşire ile problem çözme ve iletişim becerilerini değerlendirdiği çalışmada çoğunluk kadınlardan (%85,3) oluşmuştur (Başar ve diğerleri, 2015). Eda ve arkadaşlarının 81 hemşirelik öğrencisinde öfke tarzlarının karşılaştırdığı çalışmada da çoğunluğu kız öğrenciler (%74,1) oluşturmuştur (Eda ve diğerleri, 2019). Exposito ve arkadaşlarının 4. Sınıf hemşirelik öğrencilerinde Sosyal Duygusal Yetkinliği değerlendirdiği çalışmada çoğunluğu yine kadın öğrenciler (%75,8) oluşturmuştur (Exposito ve diğerleri, 2018). Tuğut ve arkadaşlarının Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 295 öğrencide Pandemide kaygı, stres ve depresyon düzeylerinin incelendiği çalışmada çoğunluğu kadın öğrenciler (%71,9), %31'ini de hemşirelik öğrencileri oluşturmuştur (Tuğut ve diğerleri, 2021). Ceviz ve arkadaşlarının Pandemide 443 üniversite öğrencisinde kaygı düzeylerinin incelendiği çalışmada çoğunluğu kadın öğrenciler (%58,91) ve 4. Sınıf öğrencileri (%28,88) oluşturmuştur (Ceviz ve diğerleri, 2020). Karabey ve arkadaşlarının 377 Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencisinde Pandemi kaygı düzeylerinin incelendiği çalışmada da çoğunluğu kadın öğrenciler (%80,6) ve 1. Sınıf öğrencileri (%31,6) oluşturmuştur (Karabey ve diğerleri, 2021). Kafes ve arkadaşlarının 7196 üniversite öğrencisinde Pandemi kaygısının incelendiği çalışmada çoğunluğu kadın öğrenciler (%61,42) oluşturmuştur (Kafes ve diğerleri, 2022). Elif ve arkadaşlarının Pandemi kaygısını incelediği 286 Üniversite öğrencisinde de çoğunluk kadınlardan (%78) ve 1. Sınıf öğrencilerden (%62,9) oluşmuştur (Elif ve diğerleri, 2022). Çalışmalar incelendiğinde kadın öğrencilerin fazla olması bulgularımız ile paralellik göstermekte, sınıf dağılımı ise çalışmalara göre farklılık göstermektedir.

Öğrenci hemşirelerin %16.9'u kendisinin ve %41.5'i bir yakını ya da tanıdığı COVID-19 enfeksiyonu geçirdiğini, %27.2'si geçirilen COVID-19 enfeksiyonu nedeniyle tedavi gördüğünü ve %14.6'sı COVID-19'a bağlı bir yakını kaybettiğini ifade etmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin %11.2'si COVID-19 enfeksiyonunu başkalarına bulaştırma düşüncesine sahip olduğunu belirtmiştir. COVID-19 enfeksiyonuna bağlı ölüm oranının tüm Dünyada yaklaşık 2 Milyon olduğu tahmin edilmekte (WHO, 46) ve 5-9 yaş arası çocuklar arasında ölüm oranının en düşük düzeyde olduğu, 30 yaş sonrasında da yaşa göre arttığı tahmin edilmektedir (Oldriscoll ve diğerleri, 2021). DSÖ'nün ABD verilerine göre, Ocak 2022'ye kadar ölümlerin çoğunluğunun 45-84 yaş hasta gruba ait olduğu ve kadın ölümlerinin daha yüksek oranda olduğu bildirilmektedir (WHO: 60). Yorguner ve arkadaşlarının çalışmasında 2583 üniversite öğrencisinin %1.1'i COVID-19 teşhisi almış (Yorguner ve diğerleri, 2021), Bilge ve Bilge'nin 1245 kişi ile yaptığı çalışmada da 18-74 yaş katılımcıların %28'i COVID-19'un kendisine bulaşmasından, %73,4'ü başkasına bulaştırmaktan endişe ettiğini belirtmiştir (Bilge ve Bilge, 2020). Çölgeçen ve Çölgeçen'in 422 kişi ile yaptığı çalışmada da katılımcıları %12.3'ü çevresinde COVID-19 teşhisi konulan yakını bulunduğunu ifade etmiştir (Çölgeçen ve Çölgeçen, 2020). Çiçek ve Almalı'nın 798 Özel Sektör ve Kamu çalışanlarını karşılaştırdığı çalışmasında katılımcıların %25,8'i COVID-19 teşhisi konulan yakını bulunduğunu (Çiçek ve Almalı, 2020) belirtirken, Tuğut ve arkadaşlarının sağlık alanında okuyan 295 öğrenci ile yaptığı çalışmada da öğrencilerin %51,2'si COVID-19'u birlikte yaşadığı kişilere bulaştırma endişesi taşıdığını ifade etmiştir (Tuğut ve diğerleri, 2021), Kafes ve arkadaşlarının 7196 kişi ile yaptığı çalışmada katılımcıların %2.85'i COVID-19 teşhisi aldığını ve %30,98'i ise çevresinde COVID-19 teşhisi almış olan bir yakını bulunduğunu belirtmiştir (Kafes ve diğerleri, 2022). Okur ve Şentürk'ün 286 Meslek Yüksekokulu öğrencisi ile yaptığı çalışmada da öğrencilerin %8'i kendisinin ve %62.9'u bir yakınının COVID-19 teşhisi aldığını belirtmiştir (Okur ve Şentürk, 2022). Literatür bulgularına bakıldığında kendisinin ya da yakınının COVID-19 teşhisi alma durumu çalışmamızda daha yüksek bulunmuş, fakat COVID-19'u başkasına bulaştırma düşüncesi çalışmamızda daha düşük bulunmuştur. Çalışma sonuçlarındaki bu farklılık araştırmaların yürütüldüğü zaman dilimlerinin ve örneklemelerin farklılığı ile

açıklanabilir. Bu çalışma, diğer çalışmalara kıyasla görece pandeminin daha sonraki zamanlarında yapılmıştır. Bu nedenle bu çalışmadaki öğrenciler ve yakınları COVID-19 pandemi sürecine daha uzun süre maruz kalmış ve hatta daha kolay bulaşan varyantlarla karşılaşmıştır. Bu da, bu çalışmadaki hem öğrencilerin hem de yakınlarının daha yüksek oranda COVID-19 geçirmiş olma durumunu açıklamaktadır.

Alanyazıda çalışmaların çoğunda pandemide geçen zaman ilerledikçe kaygı ve anksiyeteninde arttığı sonucuna ulaşılmıştır (Çölgeçen ve Çölgeçen, 2020; Ceviz ve diğerleri; 2020; Okuyan ve diğerleri, 2020; Didin ve diğerleri, 2022). Pandemide geçen zamanla ters orantılı olarak COVID-19 bulaşma ya da başkasına bulaştırma kaygısının azaldığının görüldüğü çalışmalar da mevcuttur. Salgın sürecinde gün geçtikçe hastalığa yönelik tanı ve tedavi yöntemlerinin (*aşı gibi*) ve travma sonrası olgunlaşmanın gelişmesi, COVID-19'a yönelik bilinmezliği azaltarak COVID-19'a yönelik bulaşma ya da başkasına bulaştırma kaygısını da azaltmıştır (Yeni Elbay, 2020; Aşantugrul ve Çelik, 2022). Bu bilgiyi destekler nitelikte bu çalışmada da öğrencilerin COVID-19'u başkasına bulaştırma düşüncesinin diğer çalışmalara göre daha düşük olduğu görülmektedir.

4.2 Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal-Duygusal Yetkinlik ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamalarının İncelenmesi

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal-Duygusal Yetkinlik ve Pandemi Kaygısı ölçeklerinin toplam ve alt boyutlarına ait puan ortalamaları ile ilgili bilgilere yer verilecektir (Tablo 7).

Öğrenci hemşirelerin *Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği'nin* tüm alt boyut (*Onay Bağımlılık, Başkalarına Güven, Empati, Duygu Farkındalığı*) puan ortalamaları ortalamanın altında bulunmuştur. Başka bir anlatımla, araştırmaya katılan öğrenci hemşirelerin kendi duygu, düşünce ve fikirlerinden çok başkalarının fikirlerine önem verme, sürekli onay alma (*onay bağımlılık*) eğilimlerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin otonomisini destekleyen sahip oldukları bu

olumlu özelliğe karşın, başkalarının duygu ve düşüncelerini anlama (*empati*), karşılıklı ilişkide diğerlerine güven duyma (*başkalarına güven duyma*) ve kendi duygu ve davranışlarının farkında olma (*duyguların farkındalığı*) eğilimlerinin de düşük olduğu görülmüştür. Pandemi sürecinde alınan önlem kararı ve sosyal mesafe kişilerarası ilişkilerin gerçekleşmesini azaltmıştır (Tarkakazan ve Tarlakazan, 2021). Pandemiye bağlı kişilerarası ilişkilerde yaşanan bu kısıtlamanın öğrenci hemşirelerin bu yetkinliklerini (*empati, güven duyma ve duygu farkındalığı yetilerini*) olumsuz yönde etkileyerek bu sonucun oluşmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim literatürde de, pandemide paylaşım yapabildikleri bir arkadaşına sahip olan gençlerin psikolojik iyi oluşlarının olumlu yönde daha iyi olduğu ifade edilmektedir (Çetin ve Anuk, 2020; Emral ve diğerleri, 2020; Yıldırım ve diğerleri, 2021).

Öğrenci hemşirelerin *Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği* toplam ve alt ölçek puan ortancalarının ortalamaların üzerinde olduğu görülmektedir. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrenci hemşirelerin kişilerarası ilişkilerde farklı durumlara uyum sağlama becerisinin (*uyumluluk*) ve başkalarına karşı duygularını ifade edebilme yeteneğinin (*anlatımcılık*), dolayısı ile sosyal duygusal yetkinliklerinin ortalamasının üzerinde iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Tablo 11'e göre, öğrenci hemşirelerin kişilerarası ilişki becerileri (*empati, güven duyma ve duygu farkındalığı*) ile sosyal duygusal yetkinlik arasında anlamlı negatif yönlü ve *onay bağımlılık* yetileri ile sosyal duygusal yetkinlik arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, öğrenci hemşirelerin kişilerarası ilişkilerde *onay bağımlılık* düzeyi arttıkça ve *empati, güven duyma ve duygu farkındalığı* azaldıkça sosyal duygusal yetkinlikleri (*uyumluluk ve anlatımcılık*) de artmaktadır. Sungur'un 354 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada, bireylerin iletişim becerilerini değerlendirebilme puanları arttıkça onay bağımlılık, empati, başkalarına güven ve duygu farkındalığı puanlarının arttığı görülmüştür (Sungur, 2018). Mert ve arkadaşlarının 84 üniversite öğrencisi ile yaptığı çalışmada da, onay bağımlılık arttıkça öğrencilerin öfke düzeylerinin azalıp öfke kontrollerinin arttığı, başkalarına güven ve duygu farkındalığı arttıkça öfke kontrollerinin azaldığı görülmüştür (Eda ve diğerleri, 2019). Ekşi'nin 252 üniversite öğrencisinde yaptığı çalışmada da onay bağımlılık, empati ile olumlu başkalarına güven ve duygu farkındalığı ile olumsuz; empati, onay bağımlılık başkalarına güven ve duygu

farkındalığı ile olumlu; başkalarına güven ise duygu farkındalığı ile olumlu ilişki içinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ekşi, 2011). Literatürdeki bulgular bu çalışma bulguları ile farklı sonuçlar içermektedir. Kişilerarası ilişkiler alt boyutları ile sosyal-duygusal yetkinlik boyutlarını içeren bir çalışmaya rastlanmadığı için literatür ile karşılaştırma yapılamamıştır.

Öğrenci hemşirelerin *Pandemi Kaygısı Ölçeği* alt ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, *“Bulaşma Kaygısı”* alt ölçek puan ortalamalarının ortalamanın üzerinde, *“Somatik Tepkiler”* alt ölçeğine ait ortanca değer ve *“Psikososyal Etkiler”* alt ölçek puan ortalamasının orta düzeyde olduğu ve *İşlevsiz İnançlar* alt ölçek ve pandemi kaygısı toplam ölçek puan ortalamalarının ortalamanın altında olduğu görülmektedir. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğrenci hemşirelerin bulaşma kaygılarının yüksek olduğunu, bu kaygıyla somatik tepkiler ve psikososyal yanıtlar vererek başetmeye çalıştıklarını, işlevsiz inanç gösterme eğilimlerinin daha düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Öğrenci hemşirelerin yüksek bulaş kaygısı ile işlevsiz inançlar yerine psikosomatik tepkilerle başetmesi işlevselliklerinin tam olarak bozulmadığını göstermesi bakımından umut verici olup, bulaş kaygısı ile başetmede etkili olmayan psikosomatik tepkileri gösteriyor olmaları bu konuda destek sağlanmasının gerekliliğini ortaya koyması bakımından uyarıcı niteliktedir. Ayrıca ders uygulamasına çıkmayan yani hastane deneyimi olmayan 1. Sınıf öğrencileri ile bilfiil hastanede uygulamada olan 4. Sınıf intörn öğrencilerin kaygılarının diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Henüz hastane ortamı deneyimi olmayan 1. Sınıf öğrencilerinin yüksek kaygıları bilinmezlik (*hasta, hastalık, korunma vb konusunda henüz yeterli bilgi sahibi olmamaya bağlı*) ve belirsizliğin getirdiği kaygı ile açıklanabilir. Sürekli hastanede uygulamada olan 4. Sınıf öğrencilerinin yüksek kaygısının ise, pandeminin hemen ardından yüz yüze uygulama yapan ilk öğrenciler olmaları ve bu nedenle bulaşma riskini yüksek algılamaları, bulaşma durumunda da süreci nasıl yönetecekleri konusunda yeterli bilgi sahibi olamamalarına bağlı ne olacağını öngörememeleri nedeniyle hissettikleri belirsizlik kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Nitekim öğrencilerin bulaş kaygısının yüksek çıkması bu düşüncemizi destekler niteliktedir. Bu sonuç, gerek 1. Sınıf ve gerek 4. Sınıf öğrencilerinin hissettikleri belirsizlik ve

bilinmezlikten kaynaklı kaygılarını azaltmak için, konu hakkında bilgilendirme ve açıklamalar yapılmasının gerekliliğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Umudun hastalıklar ve baş etme üzerinde olumlu etkilerinin olduğu bilinmektedir (Karakut ve Bucak, 2021). Mansur ve Doğuç'un 528 lisans eğitimi gören öğrencilerde yaptığı çalışmaya göre, öğrencilerin genel ve geleceğe dair umut düzeylerinin ortalamanın üstünde olduğu, çoğunluğun Pandemide zorlu bir süreç geçirilse de bunun üstesinden gelinebileceğine dair inancının yüksek olduğu görülmüştür (Mansur ve Doğuç, 2021). Kadioğlu ve arkadaşlarının yürüttüğü çalışmada, Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 238 öğrencinin çoğunluğunun pandemide kendisinin (%72,3) ve yakınlarının (%87,4) enfekte olmasından korktuğu, ancak pandemi sürecinin kontrol edilerek virüse karşı savaşın kazanılacağına dair inanç düzeylerinin %90 olduğu saptanmıştır (Kadioğlu ve diğerleri, 2021). Literatür ile benzer biçimde, kaygı düzeyi yüksek olsa da üniversite öğrencileri ile yapılan farklı çalışmalarda da öğrencilerin umutlarını yitirmedikleri görülmektedir. Pandemi sürecinde, COVID-19 virüsü dışında birçok etmen (*sosyal destek ve sosyalliğin azalması, ders süreci, belirsizlik, gelecek kaygısı vb*) üniversite öğrencilerinde kaygının yükselmesine neden olmuştur (Okuyan ve diğerleri, 2020). Literatürde düşük düzey kaygının iyilik haline olumlu, yüksek düzey kaygının ise iyileşmeye olumsuz etkilerinin olduğu ifade edilmektedir (Kayaş ve Akcaoğlu, 2022). Bu bilgi ışığında, her ne kadar hala öğrenciler geleceğe ilişkin umutlarını yitirmedikleri için işlevselliklerini koruyor olsa da, uzun vadede yüksek kaygının olumsuz sonuçlarının görülmemesi adına ivedilikle öğrencilerin desteklenmesinin önemli olduğu söylenebilir.

Tüm ölçek puan ortalamaları bütüncül değerlendirildiğinde, öğrenci hemşirelerin bulaşma kaygısının yüksek olduğu, bu durumun psikososyal etkilerinin görüldüğü ve somatik yanıtlar ile bu durumla mücadele etmeye çalıştıkları, empati, güven duyma ve duygu farkındalıklarının düşük buna karşın onay alma eğilimlerinin yüksek olduğu, düşük düzeyde olan işlevsiz inançlarına karşın sosyal duygusal yetkinliklerinin (*uyumluluk ve anlatımcılık*) yüksek olduğu görülmektedir. Literatürde sosyal ve toplumsal onay alma ihtiyacının öz kontrolü azaltarak başatmayı zorlaştırdığı belirtilmektedir (Kayaş ve Akcaoğlu, 2022). Bu bilgi doğrultusunda, yüksek onay alma gereksinimi olan öğrencilerin öz kontrollerinin

azaldığı ve bu nedenle hissettikleri yüksek kaygı ile etkili olmayan *psikososyal tepkiler* ve *somatik yanıtlar* vererek baş etmeye çalıştıkları, ancak hala geleceğe yönelik umutlarını yitirmedikleri için henüz sosyal duygusal yetkinliklerinin/işlevselliklerinin bozulmadığı söylenebilir.

4.3 Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Boyutları Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/ Ortancalarının Sosyo-Demografik Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi

Tablo 8’de öğrenci hemşirelerin sosyodemografik özelliklerinin (*cinsiyet, öğrenim gördükleri sınıf düzeyi*) Kişilerarası İlişki Boyutları (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçek puan ortalamaları üzerine etkisi incelenmiştir.

Öğrenci hemşirelerin cinsiyetlerine göre, KİBÖ’nün “*Empati*” ve “*Başkalarına Güven*” alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı bulunmuştur. Erkek hemşirelerin “*Empati*” ve “*Başkalarına Güvenme*” eğilimlerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Cinsiyete göre kavramlar incelendiğinde literatürde farklı sonuçlar bulunmaktadır. Kadınların empati ve başkalarına güven düzeyinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu (Sungur, 2018), empati düzeyinin yüksek fakat başkalarına güven düzeyinde farklılık olmadığını (İmamoğlu, 2008) ve iki kavramında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği (Şipit, 2019) sonucuna ulaşılan çalışmalar bulunmaktadır. Literatürde yer alan bu farklı sonuçlar, araştırma örneklemelerinin farklılığı ile açıklanabilir.

Öğrenci hemşirelerin cinsiyetlerine göre *Sosyal Duygusal Yetkinlik* durumları incelendiğinde, kız öğrencilerin hem alt ölçek (*uyumluluk ve anlatımcılık*) hem de toplam ölçek ortanca değerlerinin erkek öğrencilerinkinden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin kişilerarası ilişkilerde, farklı durumlara uyum sağlama becerileri (*uyumluluk*) ve başkalarına karşı duyguların ifade edilebilme yetenekleri (*anlatımcılık*) dolayısıyla *sosyal-*

duygusal yetkinlikleri erkek öğrencilere göre daha iyi düzeyde olarak saptanmıştır. Cinsiyete göre sosyal-duygusal yetkinlik düzeyleri literatürde farklılık göstermektedir. Çalışma bulgularımız ile paralellik gösteren kızların sosyal-duygusal yetkinliklerinin yüksek olduğunu (Coleman, 2003), çalışma bulgularımızın tersine erkeklerin sosyal-duygusal yetkinliklerinin yüksek olduğunu gösteren (Koparan ve diğerleri, 2009) ve kavramların cinsiyetler arası anlamlı farklılığının bulunmadığını (İnan ve diğerleri, 2021) belirten çalışmalar mevcuttur.

Öğrenci hemşirelerin cinsiyetlerine göre Pandemi Kaygısı Ölçeği toplam ve *Bulaşma Kaygısı* ile *Psikososyal Etkiler* alt ölçek puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı bulunmuştur (*H1 hipotezi kabul edilmiştir.*) Bu bulguya göre, bulaşma kaygısının ve bu kaygıdan kaynaklı psikososyal etkilerin dolayısı ile pandemi kaygısının erkek öğrencilere kıyasla kız öğrencilerde daha yüksek olduğu görülmektedir. Alanyazında erkeklerin kaygı düzeyinin kadınlara göre yüksek olduğunu gösteren çalışmaların (Doğan ve Düzel, 2020) yanısıra, birçok farklı örneklem üzerinde yürütülen çok sayıda çalışmada da, araştırma bulguları ile benzer biçimde pandemide kadınların yaşadığı kaygının erkeklere göre anlamlı ölçüde daha yüksek olduğu gösterilmiştir (Yorguner ve diğerleri, 2021; Ceviz ve diğerleri, 2020; Rahman, 2021; Richman ve diğerleri, 1990; Kandemir, 2020; Rodriguez ve diğerleri, 2020; Sturman, 2020; Didin ve diğerleri, 2022). Literatürde pandemi kaygısının cinsiyete göre değiştiğini ortaya koyan çalışmalar arasında farklılık olması örneklem özellikleri ile açıklanabilir (Yorguner ve diğerleri, 2021; Ceviz ve diğerleri, 2020; Kafes ve diğerleri, 2022; Doğan ve Düzel, 2020; Rahman, 2021; Richman ve diğerleri, 1990; Kandemir, 2020; Rodriguez ve diğerleri, 2020; Sturman, 2020; Didin ve diğerleri, 2022).

Öğrenci hemşirelerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamaları/ortancaları Tablo 9'da görülmektedir. Tabloya göre, öğrenci hemşirelerin sınıf düzeylerine göre, Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ) ve Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamaları farklılık göstermezken (*H1 hipotezi red edilmiştir*), Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği (SDYÖ) puan ortalamalarının öğrencilerin sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu

görülmektedir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça sosyal duygusal yetkinlikleri de (*uyumluluk ve anlatımcılık*) artmaktadır. Öğrencilerin öğrenim düzeyleri arttıkça gelişen bu yetileri, öğrencilere verilen mesleki eğitim müfredatının kazanımı olarak açıklanabilir.

Sonuç olarak, öğrenci hemşirelerin *cinsiyetine* göre pandemi kaygısı farklılık gösterirken, öğrencilerin *sınıf düzeyine* göre pandemi kaygıları arasında fark bulunmamıştır. Bu bulgulara göre *H1 hipotezi kısmen kabul edilmiştir.*

4.4. Öğrenci Hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/Ortancalarının Öğrencilerin COVID-19 İle İlgili Görüş ve Deneyimleri İle İlişkisinin İncelenmesi

Tablo 10’da öğrenci hemşirelerin Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamaları/ortancalarının öğrencilerin COVID-19 ile ilgili görüş ve deneyimleri ile ilişkisi yer almaktadır.

Öğrencilerin kendisinin COVID-19 geçirme durumu, COVID-19 geçiren bir yakınının olması ve COVID-19’u bir başkasına bulaştırma düşüncesine sahip olma durumuna göre, Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı belirlenmiştir (*H2 hipotezi reddedilmiştir.*). Bu çalışmada Öğrencilerin kendisinin COVID-19 geçirme durumuna göre Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamaları farklı bulunmazken, farklı olarak İran’da tıp fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmada COVID-19 belirtilerini yaşamış olan öğrencilerde, hiç hastalık yaşamamış olanlara kıyasla bulaşma kaygısı gelişme olasılığının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Jadoon ve diğerleri, 2010). Bu farklılık örneklem özellikleri (*kültürel ve mesleki farklılık*) ile açıklanabilir.

Öğrenci hemşirelerin *kendisinin veya yakınının COVID-19 nedeniyle hastanede tedavi olma* durumuna göre PKÖ’nün “*Somatik Tepkiler*” alt ölçeği dışındaki diğer alt ölçekleri (*bulaşma kaygısı, psikososyal etkiler, işlevsiz inançlar*) ve toplam ölçek puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı bulunmazken ($p>0.05$) (*H2*

hipotezi reddedilmiştir), “*Somatik Tepkiler*” alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı ölçüde farklı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (*H2 hipotezi kabul edilmiştir*). Bu bulguya göre, kendisi veya yakını COVID-19 nedeniyle hastanede tedavi olan öğrenci hemşirelerin somatik tepki gösterme eğilimlerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Literatürde, COVID-19’a yakalanma konusunda endişe arttıkça psikolojik iyi oluş düzeyinin düştüğü (Altuntaş ve Tekeci, 2020; Ekiz ve diğerleri, 2020; Tasso ve diğerleri, 2021), pandemide stres ve kaygının arttığı ve ruh sağlığının bozulduğu (Selçuk ve diğerleri, 2021) ve COVID-19 nedeniyle yakınlarında kayıp olmayanların psikolojik iyi oluşlarının daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Yalın, 2022). Bu bulgular bütüncül değerlendirildiğinde, COVID-19 nedeniyle kendisi veya yakını hastanede tedavi olan öğrencilerin riskli grup olarak değerlendirilmesinin ve gerektiğinde psikososyal müdahaleler ile desteklenmesinin gerekli ve önemli olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin kendisinin COVID-19 geçirme durumu, COVID-19 geçiren bir yakınının olması ve COVID-19’u bir başkasına bulaştırma düşüncesine sahip olma durumuna göre, Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ) toplam ve alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı, buna karşın öğrenci hemşirelerin *kendisinin veya yakınının COVID-19 nedeniyle hastanede tedavi olma* durumuna göre PKÖ’nün sadece “*Somatik Tepkiler*” alt ölçek puan ortalamalarının farklı olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre, *H2 hipotezi kısmen kabul edilmiştir*.

4.5. Öğrenci Hemşirelerin Yaş, Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal-Duygusal Yetkinlik ve Pandemi Kaygısı Ölçeği Toplam ve Alt Ölçek Puan Ortalamaları/ Ortancalarının İlişkisinin İncelenmesi

Öğrenci hemşirelerin yaş, Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal-Duygusal Yetkinlik ve Pandemi Kaygısı Ölçeklerinin arasındaki ilişki bu bölümde tartışılmıştır (Tablo 11).

Öğrenci hemşirelerin yaşları ile PKÖ’nin *Bulaşma Kaygısı ve Psikososyal Etkiler* arasında zayıf da olsa negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir (*H1 hipotezi kabul edilmiştir*). Öğrencilerin yaşları azaldıkça bulaş kaygısı ve psikososyal olarak etkilenme durumları artmaktadır. Nitekim öğrencilerin sınıf düzeylerine göre

PKÖ toplam ve alt ölçek puan ortalamaları incelendiğinde de, birinci sınıf öğrencilerinin en yüksek kaygı puanına sahip olduğu görülmektedir (Tablo 9). Yaşı daha küçük olan birinci sınıf öğrencilerinin henüz hiç klinik deneyiminin olmaması ve mesleki anlamda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmamasından kaynaklanan bilinmezlik durumunun, kısıtlamaların kalktığı ve ancak henüz salgının tamamen bitmediği bir dönemde yüz yüze eğitimin başlamasıyla pandemi karşısında hissedilen stres ve kaygıyı arttırdığı düşünülmektedir (Bozkurt, 2020; Deniz, 2022; Xiong ve diğerleri, 2020; Gencer, 2020). Literatürde yaşın artmasıyla kaygının da arttığı bulgusunu gösteren bir çalışma da bulunmaktadır (Ceviz ve diğerleri, 2020).

Öğrenci hemşirelerin, PKÖ ve *bulaşma kaygısı* ile *KİBÖ'nün onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır (*H3 hipotezi kabul edilmiştir*). Öğrencilerin kişilerarası ilişkilerinde kendi duygu, düşünce ve fikirlerinden çok başkalarının fikirlerine önem verme, başkaları tarafından takdir edilme ve sürekli onaya ihtiyaç duyma eğilimi arttıkça bulaşma kaygısı azalmaktadır. Literatürde kişilerarası bağımlılık düzeyi arttıkça onay ihtiyacının da arttığı görülmektedir (Raba, 2019). Türkiye gibi toplulukçu ve geleneksel anlayışın hakim olduğu kültürlerde sosyal uyuma önem verilmesi (Kağıtçıbaşı, 2010); kişinin kendine karşı mükemmeliyetçiliği benimsemesi ve sosyal kaygı bireyleri çevreden onam alma ihtiyacına itmektedir (Karakaşar ve Öğülmüş, 2016). Bu bilgiye paralel olarak bu çalışmada da öğrencilerin onay alma düzeylerinin yüksek olduğu ve sürekli onaya ihtiyaç duyan yani öz kontrolü düşük olan öğrencilerin, zaten bu durumun kontrolleri dışında olduğuna ve durumu değiştiremeyeceklerine olan yüksek inançları nedeniyle şartların/koşulların bunu gerektirdiğini düşünerek, durumu kabul etme eğilimi gösterdiği ve buna bağlı bulaş kaygılarının azaldığı düşünülmektedir.

Buna karşın, öğrencilerin *başkalarına güven ve duygu farkındalığı* arttıkça Pandemi kaygısı da artmaktadır. Öğrencilerin bulaşma kaygısı ile *empati* yetileri arasında ilişki bulunamamıştır. Literatür de, hemşirelik öğrencilerinin hem medikal bilgilerinin yüksek olması hem de kişisel gelişimlerini artıran dersler almalarının duygusal farkındalıklarını geliştirerek, bunun da kaygıyı artıran bir risk faktörü olduğu belirtilmiştir (Tuğut ve diğerleri, 2021). Literatürde duygusal öz yeterlilik ile duygu farkındalığının birbiri ile pozitif yönlü ilişkili kavramlar olduğu, duygusal öz

yeterliliğin pandemi kaygı algısından pozitif ya da negatif yönlü etkilenebildiği belirtilmektedir (Çiçek ve Almalı, 2020). Bu bilgiler doğrultusunda, bu araştırmada öğrencilerin yüksek duygu farkındalığının pandemi kaygısına yönelik algılarını pozitif yönlü etkileyerek kaygıyı yükselttiği, yüksek onay alma gereksinimlerinin de öz kontrollerini azaltarak belirsizliğe sürükleyip öğrencilerin kaygı düzeylerini arttırdığı söylenebilir (Kandemir, 2020).

Öğrenci hemşireler tarafından pandemiye ilişkin gösterilen *somatik tepkiler* ile KİBÖ'nün *onay bağımlılık, empati, başkalarına güven ve duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır (H3 hipotezi kabul edilmiştir). Öğrencilerin kişilerarası ilişkilerinde başkalarının duygu, düşünce ve davranışlarını anlayabilme (*empati*) ve kendi duygu, düşünce ve fikirlerinden çok başkalarının fikirlerine önem verme, başkaları tarafından takdir edilme ve sürekli onaya ihtiyaç duyma eğilimi arttıkça *somatik tepkileri* azalmaktadır (Çakan, 2022). Buna karşın öğrencilerin *başkalarına güven ve duygu farkındalığı* arttıkça somatik tepkileri de artmaktadır. Kişilerarası ilişkilerinde başkalarına güvenebilme ve kendi duygu ve davranışlarının farkında olabilme eğilimi arttıkça öğrencilerin daha fazla *somatik tepki* gösterme eğilimi olduğu belirlenmiştir. Pandemi döneminde genç bireylerin daha çok somatizasyon belirtileri gösterdiği görülmüştür (Shechory, 2021). Çalışma bulgularının tersine, literatürde kendine güvenli yaklaşım edinmenin somatizasyonu azalttığını gösteren bir çalışma mevcuttur (Bayrak, 2022). Bunun yanında pandeminin neden olduğu Travma Sonrası Stres Bozukluğunun (TSSB) da somatizasyon ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Jowett ve diğerleri, 2021). Bu bilgiler birlikte değerlendirildiğinde, öğrencilerin yüksek pandemi kaygısının, ruhsal açıdan riskli durumları (*Travma Sonrası Stres Bozukluğu gibi*) barındırdığı ve bu nedenle kaygıyı azaltmaya yönelik müdahalelerin yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Öğrenci hemşirelerin *psikososyal etkiler* ile *onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır (H3 hipotezi kabul edilmiştir). Öğrencilerin kişilerarası ilişkilerinde kendi duygu, düşünce ve fikirlerinden çok başkalarının fikirlerine önem verme, başkaları tarafından takdir edilme ve sürekli onaya ihtiyaç duyma eğilimi arttıkça hissettikleri/yaşadıkları *psikososyal etkiler* azalmaktadır. Buna karşın öğrencilerin *başkalarına güven ve duygu farkındalığı* arttıkça hissettikleri/yaşadıkları psikososyal etkiler de

artmaktadır. Başka bir ifadeyle, kişilerarası ilişkilerinde başkalarına güvenme ve kendi duygu ve davranışlarının farkında olma eğilimi arttıkça öğrenciler daha fazla *psikososyal etki* yaşamaktadır. Salgına bağlı bireyler TSSB belirtileri yaşayabileceği gibi Travma Sonrası Büyüme (TSB) de yaşayabilmektedir. Bireye TSB'yi sağlayan durum farkındalık düzeyinin yüksek olmasıdır (Yu ve diğerleri, 2021). Bu bulgu, pandemi sürecinde öğrencilerde görülen olası psikososyal etkilerin pozitif yönde (*Travma Sonrası Büyüme* gibi) olması için farkındalık düzeylerini geliştirmeye yönelik müdahalelerin planlanması adına dikkat çekicidir.

Öğrenci hemşirelerin *işlevsiz inançlar* ile *onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır (*H3 hipotezi kabul edilmiştir*). Öğrencilerin kişilerarası ilişkilerinde kendi duygu, düşünce ve fikirlerinden çok başkalarının fikirlerine önem verme, başkaları tarafından takdir edilme ve sürekli onaya ihtiyaç duyma eğilimi arttıkça *işlevsiz inançları* azalmaktadır. Buna karşın öğrencilerin *başkalarına güven ve duygu farkındalığı* eğilimi arttıkça sahip oldukları *işlevsiz inançlar* da artmaktadır. Yani, kişilerarası ilişkilerinde başkalarına güvenme ve kendi duygu ve davranışlarının farkında olma eğilimi arttıkça sahip olunan *işlevsiz inançlar* da artmaktadır. Duygu farkındalığı yüksek olan öğrencilerin pandemi kaygısının da yüksek olduğu ve dolayısı ile bunun da işlevsiz inançlarını arttırdığı düşünülmektedir. Literatürde, işlevsiz inançların artmasının anksiyete ve depresyonla pozitif ilişkili olduğu belirtilmektedir (Bencik, 2021). Bu bulgu, duygu farkındalığı ve pandemi kaygısı yüksek, işlevselliği düşük olan öğrencilerin ruhsal olarak olası riskli durumlar (*anksiyete, depresyon gibi*) açısından değerlendirilmesi adına dikkate değerdir.

Öğrenci hemşirelerin *pandemi kaygısı* ile *onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygu farkındalığı* arasında anlamlı bir ilişki vardır (*H3 hipotezi kabul edilmiştir*). Öğrencilerin kişilerarası ilişkilerinde kendi duygu, düşünce ve fikirlerinden çok başkalarının fikirlerine önem verme, başkaları tarafından takdir edilme ve sürekli onaya ihtiyaç duyma eğilimi arttıkça *pandemi kaygısı* azalmaktadır. Buna karşın öğrencilerin *başkalarına güven ve duygu farkındalığı* eğilimi arttıkça hissettikleri *pandemi kaygısı* da artmaktadır. Yani, kişilerarası ilişkilerinde başkalarına güvenme ve kendi duygu ve davranışlarının farkında olma eğilimi arttıkça hissettikleri *pandemi kaygısı* da artmaktadır. Yaşar ve arkadaşlarının salgın sırasında

hemşirelerde yaptığı çalışmada, pandemi kaygısının artmasının iş arkadaşlarına olan güveni ve yardım etme davranışını azalttığı sonucuna ulaşılmıştır (Yaşar ve diğerleri, 2021). Bu çalışmada, literatürden farklı olarak ironik bir biçimde *başkalarına güvenen ve duygu farkındalığı* yüksek olanların kaygısının da daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, başkaları ile temas etmeye, sosyalleşmeye önem veren ve pandemi sürecinde gelişen kısıtlamalarla bu yönde yaşadıkları sınırlılıklara ilişkin farkındalığı yüksek olan öğrencilerin kaygılarının daha da arttığı yönünde yorumlanabilir.

Öğrenci hemşirelerin, *empati yetileri ile bulaşma kaygısı, psikososyal etkiler, işlevsiz inançlar ve pandemi kaygısı* arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Başka bir ifade ile öğrencilerin *empati* becerileri, *somatik tepkileri* dışında *pandemi kaygılarını* etkilememektedir.

Öğrenci hemşirelerin, *bulaşma kaygısı, psikososyal etkiler, işlevsiz inançlar ve pandemi kaygısı* ile *uyumluluk, anlatımcılık ve sosyal duygusal yetkinlikleri* arasında anlamlı bir ilişki yoktur (*H4 hipotezi reddedilmiştir*). Buna karşın, öğrenci hemşireler tarafından gösterilen *somatik tepkiler* ile *uyumluluk ve sosyal duygusal yetkinlikleri* arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (*H4 hipotezi kabul edilmiştir*). Yani, öğrenci hemşirelerin *somatik tepkileri* arttıkça farklı durumlara *uyum sağlama* becerilerinin de arttığı, ancak sosyal-duygusal yetkinliklerinin azaldığı görülmektedir. Bu sonuca göre, öğrenci hemşireler tarafından gösterilen somatik tepkiler, yeni duruma uyum sağlamayı olanaklı kılsa da, başkalarının yeteneklerini, duygularını, kişilik özelliklerini doğru biçimde yordayarak tepki vermeyi kapsayan sosyal becerilerini (*sosyal duygusal yetkinliklerini*) olumsuz yönde etkilemektedir. Özetle, *H4 hipotezi kısmen kabul edilmiştir*. Literatürde, farklı durumlarda/ belirsizliklerde yeni çözüm yolları arayabilen bireylerin uyumlu davranışlar gösterebilme eğiliminin de yüksek olduğu ifade edilmektedir. Bu nedenle, öğrenciler tarafından gösterilen somatik tepkiler farklı durumlara *uyum sağlama* becerilerini arttırarak pandemi kaygısını azaltsa da (Öztürk, 2022) *sosyal duygusal yetkinliklerini* olumsuz yönde etkilemektedir. Yani, somatik tepkiler kısa vadede pandemi kaygısını azaltmada etkili gibi görünse de uzun vadede işlevselliği bozmaktadır.

Bulgular bütüncül değerlendirildiğinde, öğrenci hemşirelerin kişilerarası ilişkilerinde kendi duygu, düşünce ve fikirlerinden çok başkalarının fikirlerine önem verme eğilimi arttıkça *bulaş kaygısı, somatik tepkiler, psikososyal etkiler, işlevsiz inançlar* ve *pandemi kaygısı* azalmaktadır. Bu sonuç, hemşirelik meslek eğitimi süresince kazandırılmaya çalışılan özgecilik (alturizm) felsefesiyle açıklanabilir. Kendi çıkarlarını da hiçe sayarak başkalarına yardım edebilme, fedakâlık gösterebilme eğilimi olarak açıklanabilen özgecilik bir bireyin psikolojik iyi oluşunu ve yardım edebilme eğilimini gösterir (Akbulut, 2021; Çağatayalp ve diğerleri, 2019). Bu bilgiler ışığında, onay bağımlılık eğilimi yüksek olan bireylerde özgeci özelliklerin dolayısıyla yardım etme eğilimlerinin yüksek olduğu ve bu yetilerinden kaynaklı doyum nedeniyle hissettikleri *bulaş kaygısı, somatik tepki, psikososyal etki, işlevsiz inanç* ve *pandemi kaygısının* daha düşük olduğu düşünülmektedir. Bunun tersi olarak, öğrenci hemşirelerin başkalarına güvenme ve duygu farkındalığı arttıkça *bulaşma kaygısı, somatik tepkiler, psikososyal etkiler, işlevsiz inançlar* ve *pandemi kaygısı* da artmaktadır.

Ayrıca öğrencilerin *empati* becerileri arttıkça *somatik tepkileri* de azalmaktadır. Öğrencilerin kendilerini karşısındakinin yerine koyabilme ve onu anlama yetisinin (*empati*) yüksek olması duygusal zeka ile ilişkili bulunmaktadır (Tatar ve diğerleri, 2020; Kumru, 2021). Bu bilgi doğrultusunda empati becerisi, başka bir anlatımla duygusal zekası yüksek olan öğrencilerin bedensel duyumlarını tanıma ve ayırt etme yetilerinin de yüksek olduğu ve bu nedenle somatik tepki gösterme eğilimlerinin azaldığı düşünülmektedir.

4.6. Pandemi Kaygısı Ölçek Puan Ortalamasına Etki Eden Faktörlerin Lineer Regresyon Modeli İle İncelenmesi

Öğrenci hemşirelerin pandemi kaygısına etki eden faktörler bu bölümde incelenmiştir.

Öğrenci hemşirelerin *pandemi kaygısının*, *onay bağımlılık* özellikleri ile negatif yönlü; *kadın cinsiyette olma, başkalarına güvenme* ve *COVID-19 nedeni tedavi görme* durumu ile pozitif yönlü değişim gösterdiği tespit edilmiştir. Kişilerarası ilişkilerinde kendi duygu, düşünce ve fikirlerinden çok başkalarının

fikirlerine önem verme, başkaları tarafından takdir edilme ve sürekli onaya ihtiyaç duyma eğilimi yüksek olan öğrencilerin pandemi kaygısının daha düşük olduğu bulunmuştur. COVID-19 hastalık travmatik deneyimi ile başetmede çevrenin etkili olduğu bilinmektedir. Karantina ve yalnız kalmak bireyin destek kaynaklarının, sosyal etkileşim ve ilişkilerin azalmasına neden olmuştur (Hossain, 2020; Townsend, 2015). Bu dönemde hastalıkla ilişkili kaygıyı azaltmak için bireylerin sosyal desteğe ve başetme becerilerinin geliştirilmesine ihtiyaç olduğu belirtilmektedir. Dolayısı ile onay bağımlılık eğilimi yüksek olan öğrencilerin sürekli onaya ihtiyaç duyma eğilimleri doğrultusunda bir şekilde bu sosyal desteği oluşturarak, başetme becerilerini geliştirip, pandemi kaygılarını azalttıkları düşünülmektedir. Kadın olan, kişilerarası ilişkilerinde başkalarına güvenen ve COVID-19 nedeniyle tedavi görmüş olan öğrencilerin pandemi kaygıları daha yüksek bulunmuştur. Literatürde de, araştırma bulguları ile benzer biçimde kadın cinsiyetinin daha düşük başetme düzeylerine sahip olduğu ve kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Çölgeçen ve Çölgeçen, 2020; Wong ve diğerleri, 2019; Ekiz ve diğerleri, 2015; Kong ve diğerleri, 2020; Kurt ve diğerleri, 2020; Özdin ve Özdin, 2020; Göksu ve Kumcağız, 2020). Ayrıca, kendisi ya da bir yakını COVID-19 nedeniyle hastanede yatarak tedavi olan bireylerin yaşadıkları bu deneyimlerinin olumsuz etki yarattığı ve tekrar aynı şeyleri yaşama düşüncesinin kaygılarını yükselttiği düşünülmektedir.

BÖLÜM 5

5. SONUÇ

Araştırma, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin (1, 2, 3 ve 4. Sınıf) sosyodemografik ve COVID-19 ile ilgili görüş ve deneyimleri, Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal-Duygusal Yetkinlikleri ile Pandemi Kaygısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Niceliksel türde tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak, Ocak-Şubat 2022 tarihlerinde 349 öğrenciden elde edilen araştırma verilerine göre şu sonuçlar elde edilmiştir:

Araştırmaya katılım gösteren 349 hemşirelik öğrencisinin yarısından fazlası kadın (%72,2) ve yaş ortalaması 20,4±4,5'dir. Öğrencilerin çoğunluğu 1. Sınıfta öğrenim görmekte ve yurtdışı yaşamaktadır. Öğrenci hemşirelerin %16,9'u kendisinin ve %41,5'i bir yakını ya da tanıdığı COVID-19 enfeksiyonu geçirdiğini, %27,2'si geçirilen COVID 19 enfeksiyonu nedeniyle tedavi gördüğünü ve %14,6'sı COVID 19'a bağlı bir yakını kaybettiğini ifade etmiştir.

Öğrenci hemşirelerin *Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği'nin* tüm alt boyut (*Onay Bağımlılık, Başkalarına Güven, Empati, Duygu Farkındalığı*) puan ortalamaları ortalamanın altında; *Sosyal Duygusal Yetkinlik Ölçeği* toplam ve alt ölçek puan ortalamalarının ortalamaların üzerinde ve *Pandemi Kaygısı Ölçeği* alt ölçek puan ortalamalarının ise, "*Bulaşma Kaygısı*" alt ölçek puan ortalamasının ortalamanın üzerinde, "*Somatik Tepkiler*" alt ölçeğine ait ortanca değer ve "*Psikososyal Etkiler*" alt ölçek puan ortalamasının orta düzeyde olduğu ve *İşlevsiz İnançlar* alt ölçek ve pandemi kaygısı toplam ölçek puan ortalamalarının ortalamanın altında olduğu bulunmuştur. Tüm ölçek puan ortalamaları bütüncül değerlendirildiğinde, öğrenci hemşirelerin bulaşma kaygısının yüksek olduğu, bu durumun psikososyal etkilerinin görüldüğü ve somatik yanıtlar ile bu durumla mücadele etmeye çalıştıkları, empati, güven duyma ve duygu farkındalıklarının düşük buna karşın onay alma eğilimlerinin yüksek olduğu, düşük düzeyde olan işlevsiz inançlarına karşın sosyal duygusal yetkinliklerinin (*uyumluluk ve anlatımcılık*) yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrenci hemşirelerin cinsiyetlerine göre KİBÖ, PKÖ ve SDYÖ at ve toplam ölçek puan ortalamaları incelendiğinde, erkek öğrencilerin “*Empati*” ve “*Başkalarına Güvenme*” eğilimlerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu; kız öğrencilerin SDYÖ’nin hem alt ölçek (*uyumluluk ve anlatımcılık*) hem de toplam ölçek ortanca değerlerinin erkek öğrencilerinkinden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ve PKÖ’nde bulaşma kaygısının ve bu kaygıdan kaynaklı psikososyal etkilerin dolayısı ile pandemi kaygısının erkek öğrencilere kıyasla kız öğrencilerde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Öğrenci hemşirelerin sınıf düzeylerine göre, *Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği (KİBÖ)* ve *Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ)* toplam ve alt ölçek puan ortalamaları farklılık göstermezken, sınıf düzeyleri arttıkça sosyal duygusal yetkinliklerinin de (*uyumluluk ve anlatımcılık*) arttığı görülmektedir.

Öğrencilerin kendisinin COVID-19 geçirme durumu, COVID-19 geçiren bir yakınının olması ve COVID-19’u bir başkasına bulaştırma düşüncesine sahip olma durumuna göre, *Pandemi Kaygısı Ölçeği (PKÖ)* toplam ve alt ölçek puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olmadığı belirlenmiştir. Öğrenci hemşirelerin kendisinin veya yakınının COVID-19 nedeniyle hastanede tedavi olma durumuna göre PKÖ’nün “*Somatik Tepkiler*” alt ölçeği dışındaki diğer alt ölçekleri (*bulaşma kaygısı, psikososyal etkiler, işlevsiz inançlar*) ve toplam ölçek puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı bulunmazken, kendisi veya yakını COVID 19 nedeniyle hastanede tedavi olan öğrenci hemşirelerin *somatik tepki* gösterme eğilimlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrenci hemşirelerin yaşları ile PKÖ’nin *Bulaşma Kaygısı ve Psikososyal Etkiler* arasında zayıf da olsa negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir.

Öğrenci hemşirelerin, *KİBÖ*’nün *onay bağımlılık, başkalarına güven ve duygu farkındalığı* alt ölçek puan ortalamaları ile PKÖ’nin *bulaşma kaygısı, psikososyal etkiler ve işlevsiz inançlar* alt ölçek ve toplam ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki olduğu; buna karşın *empati* yetileri ile anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin KİBÖ’nün *empati* alt boyut puan ortalamaları PKÖ’nin sadece *somatik tepkiler alt* boyut puan ortalaması ile ilişkili bulunmuştur. Başka bir anlatımla, kişilerarası ilişkilerinde kendi duygu, düşünce ve fikirlerinden çok

başkalarının fikirlerine verilen önem verme eğilimi arttıkça *bulaş kaygısı, somatik tepkiler, psikososyal etkiler, işlevsiz inançlar* ve *pandemi kaygısı* azalmaktadır. Bunun tersi olarak, öğrenci hemşirelerin başkalarına güvenme ve duygu farkındalığı arttıkça *bulaşma kaygısı, somatik tepkiler, psikososyal etkiler, işlevsiz inançlar* ve *pandemi kaygısı* da artmaktadır. Ayrıca öğrencilerin empati becerileri arttıkça somatik tepkileri de azalmaktadır.

Öğrenci hemşirelerin, *bulaşma kaygısı, psikososyal etkiler, işlevsiz inançlar* ve *pandemi kaygısı* ile *uyumluluk, anlatımcılık* ve *sosyal duygusal yetkinlikleri* arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buna karşın, öğrenci hemşirelerin *somatik tepki* gösterme eğilimi arttıkça *uyumluluk* eğiliminin de arttığı, ancak *sosyal duygusal yetkinliklerinin* azaldığı gözlenmiştir.

Sonuç olarak, öğrenci hemşirelerin *pandemi kaygısının, onay bağımlılık* özellikleri ile negatif yönlü; *kadın cinsiyette olma, başkalarına güvenme* ve *COVID 19 nedenli tedavi görme* durumu ile pozitif yönlü değişim gösterdiği tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Hemşirelik öğrencilerinin, sosyodemografik ve COVID-19 ile ilgili görüş ve deneyimleri, *Kişilerarası İlişki Boyutları, Sosyal-Duygusal Yetkinlikleri* ile *Pandemi Kaygısı* arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmadan elde edilen sonuca göre, çevreden onay alma ihtiyacı, başkalarına güven, kadın cinsiyeti ve bireyin kendisinin ya da bir yakının COVID-19 nedeniyle tedavi görme durumu *pandemi kaygısı* için bir risk faktörü olarak belirlenmiştir. Bu sonuç doğrultusunda *pandemi kaygısını* azaltmaya yönelik:

- ❖ Geleceğin hemşire adayları öğrencilerin, öğrenme motivasyonlarını olumsuz etkileme olasılığı bulunan *bulaş kaygısını* azaltmaya yönelik stratejiler geliştirilmesi,
- ❖ Öğrenci hemşirelerin sahip oldukları *bulaş kaygısının* psikososyal etkileri ile baş etmede kullandıkları etkisiz baş etme becerilerini (*somatik yanıtlar gibi*) değiştirmeye yönelik girişimlerin planlanması,

- ❖ Öğrenci hemşirelerin hissettiği bulaş kaygısının olası olumsuz sonuçlarının (*işlevsiz inançlar, ruhsal problemler vb.*) gelişmemesine yönelik önlemlerin alınması,
- ❖ Öğrenci hemşirelerin düşük düzeydeki empati becerilerinin geliştirilmesi,
- ❖ Özellikle empati ve başkalarına güvenme eğilimi düşük, pandemi kaygısı daha yüksek olan kız öğrencilere yönelik müdahale programlarının geliştirilmesi,
- ❖ Pandemi kaygısı daha yüksek olan birinci sınıf öğrencilerinin riskli grup olarak değerlendirilmesi,
- ❖ Kendisi ya da bir yakını COVID-19 nedeniyle hastanede yatarak tedavi gören öğrencilerin somatik tepki gösterme eğilimi açısından riskli oldukları bilinerek, gerekli desteklerin sağlanması,
- ❖ Öğrenci hemşireler tarafından hissedilen pandemi kaygısı ile mücadele için öğrencilerin kişilerarası ilişki becerilerini (*onay bağımlılık* ↑, *başkalarına güven* ↓, *duygu farkındalığı* ↓ ve *empati* ↑ yetilerini) değiştirecek müdahale programlarının oluşturulması,
- ❖ Öğrenci hemşirelerin pandemi kaygısı karşısında hissettikleri somatik tepkileri azaltmak için empati becerilerinin geliştirilmesi,
- ❖ Öğrenci hemşirelerin sosyal duygusal yetkinliklerini arttırmak için durumu anlama ve kavrama yetilerinin geliştirilmesi, farkındalık sağlanması

Literatürde *pandemi kaygısına* ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Kaygıya etki eden/edecek faktörler konusunda daha geniş çalışmalar yapılması, hem gelecekte alınması gereken önlemleri hem de bu sürecin bireylerde oluşturduğu/ oluşturabileceği riskleri öngörebilmeyi sağlayacaktır. Gelecekte benzer durumların yaşanması halinde bu süreci daha iyi yönetmek ve bireylerin baş edebilmelerini destekleyebilmek için ışık tutacaktır.

KAYNAKLAR

Akademisyen Kitapevi. s.559-578.

Akbulut, Ö. F. (2021) Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik İyi Oluş ve Özgeçililik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi1.

Altuntaş, O., & Tekeci, Y. (2020). Effect of Covid-19 on perceived stress, coping skills, self-control and self-management skills. Research Square, <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-48393/v1>

Arslan, M. (2017). *Lise öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları ile akademik, sosyal ve duygusal yetkinliklerinin kişiler arası problem çözme becerilerini yordaması* (Doctoral dissertation, Necmettin Erbakan University (Turkey)).

Aşantuğrul, N., & Çelik, A. K. (2022). Yetişkinlerde Travma Sonrası Büyümenin Yordayıcısı Olarak Covid-19 Korkusu. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(43), 20-34.

Aşkan, T., Çayköylü, A., & Özkan, B. (2021). Psikiyatri Hemşireliği Bakış Açısıyla Salgın Hastalık Psikolojisi. *Ulisa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi*, 5(1), 69-82.

Başar, G., Semiha, Akın., & Durna, Z. (2015). Hemşirelerde ve hemşirelik öğrencilerinde problem çözme ve iletişim becerilerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 125-147.

Bayrak, E. (2022). COVID-19 pandemi sürecinde çalışan bireylerin stresle başa çıkma tarzlarının somatizasyon düzeyleri ile ilişkisi (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

Bencik, Ö. (2021). Bireylerin Pandemi Döneminde Sağlığa Dair İşlevsel Olmayan İnanç, Kaygı ve Depresyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Doctoral dissertation, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Bilge, Y., Bilge, Y. (2020). Koronavirüs salgını ve sosyal izolasyonun psikolojik semptomlar üzerindeki etkilerinin psikolojik sağlamlık ve stresle baş

etme tarzları açısından incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23 (Baskıdaki Makaleler).

Bozhüyük, A., Özcan, S., Kurdak, H., Akpınar, E., Saatçı, E., & Bozdemir, N. (2012). Sağlıklı yaşam biçimi ve aile hekimliği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 6(1).

Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.,

Bünyamin, Ateş. (2016). Lise Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Yetkinlik Puanlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 185-194.

Cao, W., Fang, Z., Hou, G., Han, M., Xu, X., Dong, J., & Zheng, J. (2020). The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *Psychiatry research*, 287, 112934.)

Ceviz, N., Tektaş, N., Basmacı, G., & Tektaş, M. (2020). Covid 19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkileyen değişkenlerin analizi. *International Journal of Scholars in Education*, 3(2), 312-329.

Coleman, P. K. (2003). Perceptions of parent–child attachment, social self-efficacy, and peer relationships in middle childhood. *Infant and Child Development*. 12,351–368.

Çağatayalp-Özdin, G., & Köseoğlu, A. (2019). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik ve Özgecilik Düzeylerinin Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi (The Effect of Perfectionism and Alturism Levels of the Students in the Faculties of Education on Their Psychological Well Being). *Bildiriler Kitabı*, 141.

Çakan, İ. (2022). COVID-19 pandemi sürecinde hemşirelik öğrencilerinin algıladıkları sosyal desteğin merhamet yeterliliği ve empati düzeyine etkisi (Master's thesis).

Çelik, O. (2016). Öğretmen adaylarında psikolojik iyi oluş algılanan sosyal yetkinlik ve güvenliğinin incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Çetin, C., & Anuk, Ö. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde yalnızlık ve psikolojik dayanıklılık: Bir kamu üniversitesi öğrencileri örnekleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 170-189.

Çiçek, B., & Almalı, V. (2020). Covid-19 Pandemisi Sürecinde Kaygı Öz-yeterlilik ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki: Özel Sektör ve Kamu Çalışanları Karşılaştırması. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).

Çölgeçen, Y., & Çölgeçen, H. (2020). Covid-19 Pandemisine Bağlı Yaşanan Kaygı Düzeylerinin Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).

Deniz, N. (2022). Üniversite öğrencilerinde pandemi sürecinde artan kaygı ve ekran bağımlılığı arasındaki ilişki (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

Didin, M., Yavuz, Betül., & Yazıcı, H. G. (2022). Covid-19'un Öğrencilerin Stres, Anksiyete, Depresyon, Korku Düzeylerine Etkisi: Sistemik Derleme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(1), 38-45.

Doğan, M. M., & Düzel, B. (2020). Covid-19 özelinde korku-kaygı düzeyleri. *Turkish Studies*, 15(4), 739-752

Eda, Mert., Demirkıran, F., (2019) & Adana, F. Hemşirelik Öğrencilerinde Kişilerarası İlişki Boyutları ve Sürekli Öfke-Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişki. *Medical Sciences*, 14(2), 122-132.

Ekiz, T, İlman, E. & Dönmez, E. (2020). Bireylerin Sağlık Anksiyetesi Düzeyleri ile Covid-19 Salgını Kontrol Algısının Karşılaştırılması. *Usaysad Dergisi* 6(1), 139-154.

Ekiz, T., İlman, E., & Dönmez, E. (2020). Bireylerin sağlık anksiyetesi düzeyleri ile Covid-19 salgını kontrol algısının karşılaştırılması. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 6(1), 139-154.

Ekşi, F. (2011). Kişilerarası ilişkiler: psikolojik danışmanlık ve halkla ilişkiler öğrencilerinin karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2).

Emiral, E., Çevik, Z. A., & Gülümser, Ş. (2020). Covid-19 pandemisi ve intihar. *Estüdam Halk Sağlığı Dergisi*, 5 (Covid-19 özel sayısı), 138-147.

Erok, M. (2013). *İlişkilere ilişkin bilişsel çarpıtmalar, ilişkiye dair inançlar, kişilerarası öfke, kişilerarası ilişkiler, problem çözme ve evlilik çatışması* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Erskine RG, Moursand JP, Trautmann RL. Beyond Empathy: A Therapy of Contact in-Relationship. *Empatinin Ötesi: İlişki İçinde Bir Temas Terapisi*. M Şahin (Ed.), İstanbul: Nobel Yayıncılık, 2015/1999, s.3, 122-123.

Expósito, J. S., Costa, C. L., Agea, J. L. D., Izquierdo, M. D. C., & Rodríguez, D. J. (2018). Socio-emotional competencies as predictors of performance of nursing students in simulated clinical practice. *Nurse Education in Practice*, 32, 122-128.

Geçtan, E. (2004). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.

Gencer, N. (2020). Pandemi sürecinde bireylerin koronavirüs (Kovid-19) korkusu: Çorum örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, (4), 1153-1173.

Goleman, D. (2001). *Sosyal Zeka: İnsan İlişkilerinin Yeni Bilimi*. İstanbul: Varlık Yayınları

Göksu, Ö., & Kumcağız, H. (2020). COVID-19 Salgınında Bireylerde Algılanan Stres Düzeyi ve Kaygı Düzeyleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).

Gresham, F. M., & Reschly, D. J. (1987). Dimensions Of Social Competence. Method Factors In The Assessments Of Adaptive Behavior, Social Skills And Peer Acceptance. *Journal Of School Psychology*, 25, 4: 367-81.

Gülây, H. (2010). *Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkileri*. Ankara: Pegem akademi.

Hossain, M. M. (2020). Current status of global research on novel coronavirus disease (Covid-19): a bibliometric analysis and knowledge mapping. *F1000Research*, 9(374).

<https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 26/12/2022

<https://www.who.int/data/gho/publications/world-health-statistics> Erişim Tarihi: 26/12/2022

https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200312-sitrep-52-covid-19.pdf?sfvrsn=e2bfc9c0_4, Erişim Tarihi: 26/12/2022

<https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/universitelerde-uygulanacak-uzaktan-egitime-iliskin-aciklama.aspx>, Erişim Tarihi: 26/12/2022

İmamoğlu, S. (2008). Genç yetişkinlikte kişilerarası ilişkilerin cinsiyet, cinsiyet rolleri ve yalnızlık algısı açısından incelenmesi (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).

İmamoğlu, S. E., & Aydın, B. (2009). Kişilerarası İlişki Boyutları Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 29, 39-64.

İmamoğlu, S. (2009). *Kişilerarası İlişkiler*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

İnan, Ay., & Temel, G. (2021). Sosyal-Duygusal Yetkinlik Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve güvenilirlik-geçerlilik çalışması. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 142-160.

Jadoon NA, Yaqoob R, Raza A, Shehzad MA, Zeshan SC. Anxiety and depression among medical students: A crosssectional study. *J Pak Med Assoc*. 2010; 60: 699- 702.

Jowett, S., Shevlin, M., Hyland, P., & Karatzias, T. (2021). Posttraumatic stress disorder and persistent somatic symptoms during the Covid-19 pandemic: the role of sense of threat. *Psychosomatic medicine*, 83(4), 338-344.

Kadıoğlu, B. U., Soylar, P., & Güneş, G. Üniversite Öğrencilerinin Koronavirüs Hakkındaki Bilgi, Tutum ve Davranışları İle Stres Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Sağlık Bilimlerinde Eğitim Dergisi*, 1(4), 36-49.

Kafes, A. Y., Çiller, A., Altın, B., Avcı, An., Enes, Uyar., & Şakiroğlu, M. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Pandemi Dönemine İlişkin Kaygılarının Demografik Değişkenler ve Covid-19 Tanısı Alma Açısından Karşılaştırılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(81), 135-151.

Kağıtçıbaşı, Ç., 2010. Günümüzde insan ve insanlar. Sosyal psikolojiye giriş. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kajander-Unkuri S, Meretoja R, Katajisto J, Saarikoski M, Salminen L, Suhonen R, Leino-Kilpi H. Self-assessed level of competence of graduating nursing students and factors related to it. *Nurse Educ Today*, 2014; 34(5): 795–801.

Kandemir, F. (2020). Bazı demografik değişkenler bağlamında COVID-19 pandemi neslinin dindarlık ve ölüm kaygısı ilişkisi üzerine ampirik bir araştırma. *Tokat İlmîyat Dergisi*, 8(1), 99-129.

Karabey, T., Mumcu, A., & Mehtap, Aras. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinde Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Koronavirüs Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi. *TOGÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 50-61

Karakut, Ş., & Bucak, F. K. (2021). Covid-19 Tanısı Alan Hastanın Joyce Travelbee'nin İnsan İnsana İlişki Modeli'ne Göre İncelenmesi: Olgu Sunumu. *Gevher Nesibe Journal of Medical and Health Sciences*, 6(10), 54-62.

Karaşar, B., & Öğülmüş, S. (2016). Üniversite öğrencilerinde sosyal onay ihtiyacının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 469-495.

Karataş, Z. (2020). COVID-19 Pandemisinin toplumsal etkileri, değişim ve güçlenme. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 3-17.

Kayış, A. R., & Akcaoglu, M. Ö. (2022). University Students' Loneliness, Anxiety and Mental Well-Being during Covid-19 Pandemic: The Mediation Role of Self-Control/Covid-19 Pandemisi Sürecinde Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık, Kaygı ve Mental İyi Oluş: Öz Kontrolün Aracılık Rolü. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(5), 109-131.

Kong, X., Zheng, K., Tang, M., Kong, F., Zhou, J., Diao, L. & Yuchao, D. (2020). Prevalence and Factors Associated with Depression and Anxiety of Hospitalized Patients with Covid-19. *MedRxiv* 2020, 1-12.

Koparan, Ş., Öztürk, F., Özkılıç, R., & Şenışık, Y. (2009). An investigation of social self-efficacy expectations and assertiveness in multi-program high school students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 623-629.

Kumru, T. N. (2021). *Özgünlüğün Kişilik Özellikleri, Duygusal Zeka ve Empati İle İncelenmesi* (Master's thesis, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

Kurt, O., Deveci, S. E., & Oguzoncul, A. F. (2020). Levels of Anxiety and Depression Related to Covid-19 Among Physicians: An online cross-sectional study from Turkey. *Annals of Clinical and Analytical Medicine*, 1-6.

Kürtüncü, M., Yıldız, H., & Aylin, Kurt. (2019). Hemşirelik bölümü öğrencilerinde anksiyete durumunun kariyer kararı yetkinlik beklentisine etkisinin belirlenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 223-238.

Mansur, F., & Doğuç, E. Covid-19 Pandemisinde Üniversite Öğrencilerinin Umut Düzeyleri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 9(Özel Sayı), 26-51.

Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S. ve Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social development*, 16(2), 361-388.

O'Driscoll, M., Ribeiro Dos Santos, G., Wang, L., Cummings, D. A., Azman, A. S., Paireau, J., ... & Salje, H. (2021). Age-specific mortality and immunity patterns of SARS-CoV-2. *Nature*, 590(7844), 140-145.

Okuyan, C. B., Karasu, F., & Polat, F. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin Covid-19'a maruz kalma korkularının sağlık kaygısı düzeyleri üzerine etkisi: bir üniversite örneği. *Van Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13 (Covid-19 Özel Sayı), 45-52.

Ozana, Ural., Güven, G., Sezer, T., Azkeskin, Kadriye., & Yılmaz, E. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve

duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*.

Özdin, S. & Özdin, Ş. B. (2020). Levels and Predictors of Anxiety, Depression and Health Anxiety During Covid-19 Pandemic in Turkish Society: The Importance of Gender. *International Journal of Social Psychiatry* 66(5), 504–511.

Öztürk, B. İ. (2022). *COVID-19'la yaşamak: COVID-19 korkusunu etkileyen faktörler* (Master's thesis).

Polizzi, C., Lynn, S. J., & Perry, A. (2020). Stress and coping in the time of Covid-19: Pathways to resilience and recovery. *Clinical Neuropsychiatry*, 17(2), 59.

Poyraz, M. (2007). Babaların Babalık Rolünü Algılamalarıyla Kendi Ebeveynlerinin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Raba, S. (2019). Üniversite öğrencilerinde kişiler arası bağımlılık ile utandırılma korkusu aidiyet duygusu ve sosyal onay ihtiyacı arasındaki ilişkinin incelenmesi (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).

Rahman, S. (2021). Tıp fakültesi öğrencilerinin Covid-19 fobi durumlarının değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi*, 35(1), 68-73.

Richman JA, Flaherty JA. Gender differences in medical student distress: contributions of prior socialization and current role-related stress. *Soc Sci Med* 1990; 30: 777-87.

Rodriguez-Ray, R., Garrido-Hernansaiz, H., & Collado, S. (2020). Psychological impact and associated factors during the initial stage of the Coronavirüs (Covid-19) pandemic among the general population of Spain. *Frontiers in Psychology*, 11, 1540-153.

Saltalı, N. D., & Arslan, E. (2012). Ebeveyn Tutumlarının Anasınıfına Devam Eden Çocukların Sosyal Yetkinlik ve İçer Dönüklük Davranışını Yordaması. *İlköğretim Online*, 11(3), 729-737.

- Sarıçam, H., Akın, A., Akın, Ü., & Çardak, M. (2013). Algılanan sosyal yetkinlik ölçeğinin türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 591-600
- Selçuk, O., Gencer, T. E., & Karataş, Z. (2021). Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinin Covid-19 Salgını ve Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Tutumları ile Psikolojik Sağlamlıklarının İncelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 967-994.
- Shechory Bitton, M., & Laufer, A. (2021). Mental health and coping in the shadow of the COVID-19 pandemic: the Israeli case. *Frontiers in Public Health*, 8, 568016.
- Siyez, D. M. (2015). Üniversite öğrencilerinde onay bağımlılığı ve empatinin sosyal fayda aracılığıyla aşırı internet kullanımına etkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(1).
- Smith SA. Nurse competence: a concept analysis. *Int J Nurs Knowl*, 2012; 23(3):172- 82.
- Soydemir, E. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki yetkinlik düzeyleri ve bakım davranış algıları (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Sturman, E. D. (2020). Coping with Covid-19: Resilience and psychological well-being in the midst of a pandemic. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 39(7), 561-570.)
- Sullivan, H. S. (2002). Psikiyatrinin temel kavramları (Çev. Tufan Göbekçi). Ankara: Yeryüzü Yayınevi.
- Sungur, S. A. (2018). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri algısı ile kişilerarası ilişki boyutları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Selçuk İletişim*, 11(2), 126-138.
- Şengöz, M. (2022). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi modeli'nin bütünleşik bir süreç olarak yeniden yorumlanması. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 164-173.

Şipit, G. (2019). *Yetişkin bireylerde bağlanma stillerinin duyguları ifade etme şekilleri ve empatik eğilim yeteneklerine etkileri* (Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Tarлакazan, E., & Tarлакazan, B. E. (2021). Covid-19 pandemi sürecinin öğrenci davranışları üzerine etkisi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 52-64.

Tasso, A.F., Hisli Şahin, N., & San Roman, G.J. (2021). Covid-19 disruption on college students: cademic and socioemotional implicaions. *Psychological Trauma: Theory Reserach, Practice, and Policy*, 13(1), 9-15.)

Tatar, A., Çamkerten, S., & Özdemir, H. (2020). Genç yetişkinlerde duygusal zeka, empati ve sosyal beceri düzeyi arası ilişkilerin incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 2(3), 335-346.

Terzi, E. (2009). *Anasınıfına Devam Eden Çocuklarda Görülen Davranış Sorunlarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Toksoy, Ş. E., Cerit, C., Aker, A. T., & Zvelc, G. (2020). Relational Needs Satisfaction Scale: reliability and validity study in Turkish. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21, 37-44.

Topaloğlu, Z. Ç. (2013). 4-5 yaş çocuklarının sosyal yetkinlik, saldırganlık, kaygı düzeyleri ile anne-babalarının ebeveyn özyeterliği algısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Toptaş, M. (2018). *Öfke duygusunun saldırgan davranışa dönüşmesinde kişilerarası ilişki boyutlarının rolünün incelenmesi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Towsend, M. (2015). *Trauma and stressor related disorder*. *Psychiatric Mental Health Nursing: Concepts of Care in Evidence-Based Practice* (8th ed.). Ankara:

Tuğut, F., Tuğut, N., & Çelik, B. Y. (2021). Sağlık alanında okuyan öğrencilerin Covid-19 pandemi sürecinde durumluk süreklilik kaygı, algılanan

stres ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 136-144.)

Tükel, R. (2020). Covid-19 Pandemi Sürecinde Ruh Sağlığı. *Türk Tabipleri Birliği. Covid-19 pandemisi altıncı ay değerlendirme raporu. İstanbul*, 617-628.

Ülker, T. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin kendi mesleki yetkinliklerini değerlendirme aracının geçerlik ve güvenirlik çalışması.

Waite, R., & McKinney, N. S. (2016). Capital we must develop: Emotional competence educating pre-licensure nursing students. *Nursing Education Perspectives*, 37(2), 101-103.

Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, C. S., & Ho, R. C. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 coronavirus disease (Covid-19) epidemic among the general population in China. *International journal of environmental research and public health*, 17(5), 1729.

Wilson, S. C., & Carryer, J. (2008). Emotional competence and nursing education: A New Zealand study. *Nursing Praxis in New Zealand*, 24(1), 36-48.

Xiong, J., Lipsitz, O., Nasri, F., Lui, L. M. W., Gill, H., Phan, L., et al. (2020). Impact of COVID-19 pandemic on mental health in the general population: A systematic review. *J Affect Disord*, 277, 55-64.

Yalın, B. (2022). *Üniversite öğrencilerinin Covid-19 korku düzeyleri ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, Biruni Üniversitesi).

Yaşar, M. E. (2021). Pandemi Süresince Hemşirelerin COVID-19 Korkusu, Güven Duygusu ve Yardımlaşma Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), 206-226.

Yeni Elbay, R. (2020). Covid-19 pandemisinde psikiyatrik hastalıklar. *Üniversite Öğrencilerinin Covid-19 Pandemisinin Doğru Yönetimi*

Konusunda Eğitilmesi ve Normalleşme Sürecine Katkısının Sağlanması Proje Kitabı, 8-19 Haziran 2020.

Yıldırım, D. A., & Bıkmaz, Z. (2016) Öğrenci ve Mezun Hemşirelerin Yetkinlik Algıları İle Otonomi ve Eleştirel Düşünme.

Yıldırım, M., Geçer, E., & Akgül, Ö. (2021). The impacts of vulnerability, perceived risk, and fear on preventive behaviours against Covid-19. *Psychology, Health and Medicine*, 26(1), 1-9.

Yorguner, N., Bulut, N. S., & Akvardar, Y. (2021). Covid-19 salgını sırasında üniversite öğrencilerinin karşılaştığı psikososyal zorlukların ve hastalığa yönelik bilgi, tutum ve davranışlarının incelenmesi. *Noro-Psikiyatri Arsivi*, 58(1), 3-10.

Yu, Y., Yu, Y., & Hu, J. (2022). COVID-19 among Chinese high school graduates: Psychological distress, growth, meaning in life and resilience. *Journal of Health Psychology*, 27(5), 1057-1069.

Zeliha, Traş., & Arslan, E. (2013). Ergenlerde sosyal yetkinliğin, algılanan sosyal destek açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(4), 1133-1140.

EKLER

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli katılımcı, Bu çalışma, “Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Biçimi ve Sosyal Duygusal Yetkinlik Düzeyleri İle Pandemi Kaygısı Arasındaki İlişki’yi ortaya koymak amacıyla bilimsel araştırma çerçevesinde hazırlanmıştır. Verdiğiniz cevaplar sadece araştırma amacıyla kullanılacak olup; sonucun doğruluğu samimi ve doğru yanıtları işaretlemeniz ile gerçekleşecektir. Çalışmaya katılmak için 2021-2022 Eğitim Öğretim Yılında İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü lisans programı öğrencisi olmanız gerekmektedir. Maddeleri boş bırakmadan cevaplamanız çalışmanın güvenilirliği için önemlidir. Çalışmaya sağladığınız katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Araştırma Ekibi

1. **Yaşınız:**
2. **Cinsiyetiniz:** () Kadın () Erkek
3. **Kaçıncı sınıf öğrencisisiniz?** () 1. Sınıf () 2. Sınıf () 3. Sınıf () 4. Sınıf
4. **Kimlerle birlikte yaşıyorsunuz?**
 - () Yalnız
 - () Ailemle
 - () Akrabalarımle
 - () Arkadaşımla
 - () Yurtta
 - () Diğer (*Belirtiniz*)
5. **Covid-19 geçirdiniz mi?**
 - () Evet () Hayır
 - (*Hayır ise 7. soruya geçiniz*)
6. **Covid-19’u bir başkasına bulaştırdığınızı düşünüyor musunuz?**
 - () Evet () Hayır
7. **Yakınlarınızda Covid-19 geçiren biri oldu mu? Evet ise yakınlık berecesini belirtiniz**
 - () Evet (*Belirtiniz*)
 - () Hayır
8. **Covid-19 nedeniyle siz ya da yakınlarınızdan hastanede tedavi görmek durumunda kalan oldu mu?**
 - ()Evet,.....
 - () Hayır
9. **Covid-19 nedeniyle bir yakınınızı kaybettiniz mi? Evet ise yakınlık derecesini belirtiniz**
 - () Evet (*Belirtiniz*) () Hayır

KİŞİLERARASI İLİŞKİ BOYUTLARI ÖLÇEĞİ (KİBÖ) EK 2

Aşağıdaki kendimize ve diğer insanlara yönelik algımız, bakış açımızla ilgili ifadeler bulunmaktadır. Bu ifadeleri dikkatlice okuyup, ifadenin sizi ne kadar tanımladığını düşünerek, size en uygun olanına çarpı (X) işareti koyunuz. Katkılarınız için teşekkürler.

Aşağıdaki ifadeler “SİZİ NE KADAR TANIMLIYOR?”	Tamamen Tanımlıyor	Oldukça Tanımlıyor	Kısmen Tanımlıyor	Çok Az Tanımlıyor	Hiç Tanımlamıyor
1. İnsanların sözünde duracağına güvenirim.					
2. Kendimi iyi hissetmediğim zaman, bana ilgi ve şefkat gösterilmesinden hoşlanırım.					
3. Kendimi kolayca kaybedip, öfkelenebilirim.					
4. İnsanların benim hakkımdaki düşünceleri, benim duygularımı etkiler.					
5. Kimseye kolay kolay güvenmem.					
6. Karşımdaki insana duygularımı beli etmekte zorlanmam.					
7. Fikirlerimi söylemeden önce, başkalarının ne düşündüğünü bilmek isterim					
8. Tartışma durumlarında konuyu kişiselleştirmem.					
9. Benimle ters düşen insanlardan öğ almak isterim					
10. Öfkelendiğimde ağzıma geleni söylerim.					
11. İnsanların hareketlerimi yanlış yorumlamalarından endişelenirim.					
12. Eleştirildiğim zaman otomatikman savunmaya geçerim.					
13. Bir kişi ile bir sorun yaşadığımda, sakın kafa ile düşünmeye, öfkelenmemeye çalışırım.					
14. Başkalarına güvenmenin beni sıkıntıya sokacağını düşünürüm.					
15. Öfkemi kolaylıkla kontrol edebilirim.					
16. Başkasının, haklı da olsa, beni eleştirmesine dayanmam.					
17. Bir başka insanın düşünce ve duygularından kolaylıkla etkilenirim.					
18. Bana dostça yaklaşılması, o kişi ile yakın ilişki kurmamı kolaylaştırır.					
19. Eğer bir insan ile geçmişte olumsuz bir yaşantım olmuş ise, o insan benim gözümde hep haksızdır.					
20. Karşımdaki insanların beni inciteceklerinden korkarım.					
21. Diğer insanların hedeflerini kabul etmektense, kendi hedeflerimi kendim belirlemeyi tercih ederim.					
22. Sırlarımı paylaştığım insanların, sırlarımı tutacaklarına güvenirim.					
23. İnsanların beni kullandıklarını düşünürüm.					

24. Ailemden başka hiç kimseye güvenmem.					
25. Kızdığım kişiyi kolaylıkla affedemem.					
26. Hoşuma gitmese de diğerlerini memnun edecek şekilde davranırım.					
27. Karşımdaki insanın bakış açısını anlamada zorluk çekmem.					
28. Herkesin karşı çıkacağını bilsem de, fikirlerimi ortaya koymaktan çekinmem.					
29. İnsanların beni önemsediklerini sanmam.					
30. Diğer insanlardan beklediğim tepkileri alamazsam, cesaretim kırılır.					
31. İnsanların iyi niyetli olmadıklarını düşünürüm.					
32. Başkalarının benim hakkımdaki düşünceleri, kendimi değerlendirmemde son derece önemlidir.					
33. Karşı taraftan sevgi alamazsam kendimi çaresiz hissederim.					
34. Bir insanı önemsediyimi, ona ifade edebilirim.					
35. İhtiyacım olduğunda insanları yanımda bulacağımı biliyorum.					
36. Başkalarının önerileri, nasihatleri olmadan kendi kendime hedefler koymakta zorlanırım.					
37. Konuşmalarım yapıcı ve olumludur.					
38. İnsanların yalan söylediklerine inanırım.					
39. Başkaları ile yakınlık kurmakta zorluk çekmem.					
40. Önemseydiğim kişilerin beni onaylamaması, canımı acıtır.					
41. Önemseydiğim kişilerin bana ne yapacağımı söylemesi, işimi kolaylaştırır.					
42. Olumlu duygularımı, karşımdaki kişiyle paylaşabilirim.					
43. Başkalarının benim gerçek düşüncelerimi bilmelerini istemem.					
44. Diğer insanlarla yakın ilişki kurduğumda kendimi iyi hissederim.					
45. Etrafımda benden daha güçlü ya da zeki insanlar olduğunda, kolaylıkla kendime güvenimi kaybederim.					
46. Duygularımı kontrol altında tutmak benim için oldukça zordur.					
47. Tanımadığım insanlar arasında kendimi gergin hissederim.					
48. Karşımdaki kişinin ihtiyaçlarını, göz önüne alırım.					
49. Karşımdakini olduğu gibi kabul etmede güçlük yaşarım.					
50. Yeni bir ortamda bile, insanlara güvenmek gerektiğini düşünürüm.					
51. Bir iş yaparken, karşımdaki kişinin de duygularını hesaba katarım.					
52. Problemlı durumlarda, başkalarını suçlama eğilimindeyim.					
53. İnsanların sadece kendi çıkarları ile ilgilendiklerini düşünürüm.					

SOSYAL-DUYGUSAL YETKİNLİK ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki maddelerden sizi en iyi tanımlayan şıkları işaretleyiniz.

Aşağıdaki ifadeler “SİZİ NE KADAR TANIMLIYOR?”	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman
1. İnsanlarla iletişim kurarken göz teması kurarım.					
2. Her seviyede insanla kolaylıkla iletişim kurabilirim. (<i>çocuklarla, yaşlılarla, hocalarımla vs</i>)					
3. İnsanlara nasıl tepkilerde bulunmam gerektiğini belirlemek için onların beden dilinden yararlanırım.					
4. Sosyal etkileşimlerde, yüz ifadelerimi doğru zamanda kullanırım.					
5. Hassas durumlarda insanları incitmeden onlarla yüzleşebilirim.					
6. Rahatsız olduğum durumları insanları gücendirmeden ifade ederim.					
7. Sosyal etkileşimlerimde kurduğum fiziksel temasların miktarını ve türünü doğru ayarlarım.					
8. Sohbet ederken yaptığım el hareketleri dikkat dağıtmaz; ifade etmek istediğim şeyin anlaşılmasına yardımcı olur.					
9. Sosyal becerilerimi içinde bulunduğum durumun gerektirdiği gibi kullanırım.					
10. Konuşurken hareketli ve canlıyım.					
11. İnsanların yüz ifadelerini anlamakta iyiyim.					
12. Parti gibi sosyal etkinliklerde, insanlar çoğu zaman benimle tanışırlar.					
13. Tanıdığım biri üzgün olduğu zaman, söylenmesi ve yapılması gereken doğru şeyin ne olduğunu bilirim.					
14. İnsanları etkilemek için sesimin özelliklerinden yararlanırım.					
15. Rahatsız edici sosyal etkileşimleri, daha huzurlu hale getirebilirim.					
16. Hangi zamanda nasıl gülümsemem gerektiğini bilirim.					
17. İnsanlar bir topluluk içinde beni gözlemleme imkanına sahip olsaydı, o topluluk içindeki sosyal becerileri en yüksek kişi olduğumu söylerdi.					
18. Duygusal tepkilerimi başkalarının duygularına nasıl uyarlamam gerektiğini bilirim.					
19. İnsanlarla konuşurken, beden duruşum rahat ve iletişime açıktır.					
20. Başkaları, yüzümle (mimiklerimle) kendimi ifade edebildiğimi söyler.					
21. Duygusal ifadelerim etkileyici ve ikna edicidir.					
22. Duygularımı ifade ederken ses tonumdan yararlanırım.					
23. İnsanlar onları dinlediğimi anlasın diye sohbet esnasında başımı (olumlu anlamda) yeterince sallarım.					
24. Gergin bir sohbeti nasıl sakinleştireceğimi bilirim.					
25 İnsanların kendilerini iyi hissetmesini sağlamak için gülerim.					

PANDEMİ KAYGISI ÖLÇEĞİ

Aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanızdır. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz. Katkılarınız için teşekkürler.

1= Hiçbir zaman 2= Nadiren 3= Ara sıra 4= Çoğunlukla 5=Her zaman anlamına gelmektedir.

1. Virüsün bana bulaşacağı fikri beni kaygılandırıyor.	1	2	3	4	5
2. Virüsün sevdiğime bulaşacağı fikri beni kaygılandırıyor.	1	2	3	4	5
3. Virüsün bana bulaşacağını düşündüğüm için insanlarla yakın olmaktan endişeleniyorum.	1	2	3	4	5
4. Salgın sebebiyle aile üyelerinden birinin ölümüne şahit olmaktan korkuyorum.	1	2	3	4	5
5. Virüsün çevremde kimlere bulaştığını bilmemek beni endişelendiriyor.	1	2	3	4	5
6. Salgının ne zaman kontrol altına alınacağını belirsiz olması beni kaygılandırıyor.	1	2	3	4	5
7. Sokakta koruyucu tedbirleri (maske takmak, fiziksel mesafe kuralına uymak gibi) almayan kişileri gördükçe virüsün giderek yayılmasından endişeleniyorum.	1	2	3	4	5
8. Salgın sebebiyle kimseyle görüşmek istemiyorum.	1	2	3	4	5
9. Virüsün bana bulaşma ihtimali çok düşük olsa bile kaygılanıyorum.	1	2	3	4	5
10. Salgın başladığından itibaren kendimi sürekli diken üstündeymiş gibi hissediyorum.	1	2	3	4	5
11. Salgın başladığından itibaren yemek yeme düzenim bozuldu.	1	2	3	4	5
12. Salgın başladığından itibaren hafıza problemleri yaşıyorum.	1	2	3	4	5
13. Salgın başladığından itibaren dikkatimi toplamakta güçlük çekiyorum.	1	2	3	4	5
14. Salgın başladığından itibaren nefesimin kesildiğini hissediyorum.	1	2	3	4	5
15. Salgın başladığından itibaren kaslarımın ağrıdığını hissediyorum.	1	2	3	4	5
16. Salgın başladığından itibaren sindirim problemleri yaşıyorum.	1	2	3	4	5
17. Salgın başladığından itibaren göğsümde sıkışma hissediyorum.	1	2	3	4	5
18. Salgın başladığından itibaren kendimi halsiz hissediyorum.	1	2	3	4	5
19. Salgının ekonomiye olan etkisiyle, gelecekte maddi sorunlar yaşamaktan endişeleniyorum.	1	2	3	4	5
20. Salgın sebebiyle evde kaldıkça psikolojimin bozulacağı düşüncesi beni endişelendiriyor.	1	2	3	4	5
21. Salgın sebebiyle evde kaldıkça sevdiğimle olan ilişkilerimin bozulmasından endişeleniyorum.	1	2	3	4	5
22. Salgın sebebiyle çalışma düzenimdeki değişiklikler beni endişelendiriyor.	1	2	3	4	5
23. Gerekli tedbirleri almama rağmen salgın belirtilerini gösterdiğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
24. Virüs bana bulaşursa, tedavi sürecimde tıbbi hizmetlerin yetersiz kalmasından endişeleniyorum.	1	2	3	4	5
25. Virüsün, evde olsam bile bir şekilde bana bulaşacağına inanıyorum.	1	2	3	4	5
26. Bünyemin çok hassas olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5

ETİK KURUL ONAYI

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Karar Formu

0554

Sayın, Prof. Dr. Leyla BAYSAN ARABACI

Karar No: 0487
Tarih: 18.11.2021

KARAR

"Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Biçimi ve Sosyal Duygusal Yetkinlik Düzeyleri İle Pandemi Kaygısı Arasındaki İlişki", adlı araştırma başvuru dosyanız kurumumuzda gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiştir. İnceleme sonucunda çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen merkezlerde gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına toplantıya katılan etik kurul üyelerinin oybirliği ile karar verilmiştir.

KURUM İZİNİ

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü

Sayı : E-85780184 -600-2100117244
Konu : Tuğba Güneş'in YL Tez Uygulama
İzni

13.12.2021

Sayın Prof. Dr. Leyla BAYSAN ARABACI

İlgi : Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği A.B.D. Başkanlığının 10.12.2021 tarihli ve E-67255624 -000-2100117090 sayılı yazısı.

İlgi yazıda belirtilen Etik Kurul İzni alınan "Öğrenci Hemşirelerin Kişilerarası İlişki Biçimi ve Sosyal Duygusal Yetkinlik Düzeyleri İle Pandemi Kaygısı Arasındaki İlişki" başlıklı araştırmanın Hemşirelik Bölümü öğrencileriyle yürütülebilmesi; eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde ve gönüllülük esasına dayalı olması ayrıca araştırma tamamlandığında sonuçlarının Bölüm Başkanlığımızla paylaşılması koşulu ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Yasemin TOKEM
Bölüm Başkanı

KİŞİLER ARASI İLİŞKİ BOYUTLARI ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNI

Seval Erden Çınar <seval.erden@marmara.edu.tr>

Alıcı: ben

12 Eylül Paz 00:52 ☆ ↩ ⋮

Sevgili Tuğba Güneş
Ölçeğimi kullanmanızdan memnuniyet duyarım.
Ölçek ile ilgili bilgiler ektedir.
İyi çalışmalar

2021-08-22 16:55, Tuğba Güneş yazmış:
> ----- Forwarded message -----
> Gönderen: Tuğba Güneş <tubagne12@gmail.com>
> Date: 18 Ağu 2021 Çar, 15:10
> Subject: Ölçek izni
> To: <erdenseval@gmail.com>
>
> Seval Hanım merhaba. Ben İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
> Psikiyatri Hemşireliği tez dönemi öğrencisi Tuğba Güneş.
> Yapmayı planladığım "Üniversite Öğrencilerinde Kişilerarası
> İlişki ve Sosyal Duygusal Yetkinliğin Pandemi Kaygısına Etkisi"
> adlı çalışmamda, -Kişilerarası İlişki Boyutları
> Ölçeği'nizi_ kullanmak için izninizi rica ediyorum, ilginiz

Prof. Dr. Seval ERDEN ÇINAR

SOSYAL DUYGUSAL YETKİNLİK ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

 Inan Ay <inan.ayy@gmail.com>
Alıcı: ben ▾

3 Eylül Cum 22:09 ☆ ↶ ⋮

Merhaba Tuğba hanım,

Ölçeği kullanabilirsiniz. **Ölçek** ile ilgili sorularınız olursa sormaktan çekinmeyin. Çalışmanızda kolaylıklar dilerim.

E-postanız spam bölümüne düşmüş. O yüzden yeni farkettim.

İyi çalışmalar,

İnan (bey) Ay :)

18 Ağu 2021 Çar 15:08 tarihinde Tuğba Günes <tubagne12@gmail.com> şunu yazdı:

...

İnan Hanım olacaktı kusura bakmayın isminizi yanlış yazmışım

Tuğba Günes <tubagne12@gmail.com>, 18 Ağu 2021 Çar, 15:05 tarihinde şunu yazdı:
Merve Hanım merhaba. Ben İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Psikiyatri Hemşireliği tez dönemi öğrencisi Tuğba Güneş. Yapmayı planladığım "**Üniversite Öğrencilerinde Kişilerarası İlişki ve Sosyal Duygusal Yetkinliğin Pandemi Kaygısına Etkisi**" adlı çalışmamda -*Sosyal/Duygusal Yetkinlik Ölçeği*'nizi- kullanmak için izninizi rica ediyorum, ilginiz için şimdiden iyi günler dilerim.

PANDEMİ KAYGISI ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Tugba Günes <tubagne12@gmail.com>

18 Ağu 2021 Çar 15:13 ☆ ↩

Alıcı: memet1234510 ▾

Mehmet Bey merhaba. Ben İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Psikiyatri Hemşireliği tez dönemi öğrencisi Tuğba Güneş. Yapmayı planladığım "Üniversite Öğrencilerinde Kişilerarası İlişki ve Sosyal Duygusal Yetkinliğin Pandemi Kaygısına Etkisi" adlı çalışmamda -*Pandemi Kaygısı Ölçeği'nizi*- kullanmak için izninizi rica ediyorum, ilginiz için şimdiden iyi günler dilerim.

Mehmet Özalp <memet1234510@gmail.com>

19 Ağu 2021 Per 20:39 ☆ ↩

Alıcı: ben ▾

Merhaba hocam,
Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz.
İyi çalışmalar dilerim.

Tugba Günes <tubagne12@gmail.com>, 18 Ağu 2021 Çar, 15:13 tarihinde şunu yazdı:

İtem	1	2	3	4	5
1. Pandemi kaygısı beni çok etkiledi.	1	2	3	4	5
2. Pandemi kaygısı beni çok korkuttu.	1	2	3	4	5
3. Pandemi kaygısı beni çok üzgün bıraktı.	1	2	3	4	5
4. Pandemi kaygısı beni çok üzgün bıraktı.	1	2	3	4	5
5. Pandemi kaygısı beni çok üzgün bıraktı.	1	2	3	4	5
6. Pandemi kaygısı beni çok üzgün bıraktı.	1	2	3	4	5
7. Pandemi kaygısı beni çok üzgün bıraktı.	1	2	3	4	5
8. Pandemi kaygısı beni çok üzgün bıraktı.	1	2	3	4	5
9. Pandemi kaygısı beni çok üzgün bıraktı.	1	2	3	4	5
10. Pandemi kaygısı beni çok üzgün bıraktı.	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

İlköğrenimini Kütahya’da, ortaokul öğrenimini ise Balıkesir’de tamamladı. 2011’de Balıkesir Atatürk Sağlık Meslek Lisesi’nden mezun olup, üniversite öğrenimine (*İngilizce hazırlık*) başladı. 2012’de *İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Yoğun Bakım Kliniği*’nde çalışmaya başladı. 2016 yılında *İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi*’nden mezun oldu. 2018 yılında *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Psikiyatri Hemşireliği Tezli Yüksek Lisans Programı*’nda lisansüstü eğitimine başladı.

Ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel toplantılarda katılımcı olarak yer aldı. 2018 yılında *54. Ulusal Psikiyatri Kongresine*, 2019 yılında *3. Ruhsal İyileştirme Kongresi*’ne, “*Sanatın Ruhsal Aygıtta İyileştirici Rolü*” kursuna ve “*Sanat Psikoterapi Atölyesi: Bireysel Farkındalık ve Ekip Olmak*” kursuna katıldı. Aynı yıl *Uluslararası 5. Adli Hemşirelik 4. Adli Sosyal Hizmet ve 3. Adli Gerontoloji Kongresi*’ne, “*Çocuk Resimlerini Yorumlama*” eğitimine ve Umut Psikodrama Enstitüsü “*Devletim*” konulu Psikodrama Kampına katıldı. 2020’de *Ruh Sağlığı Hizmetlerinde Hemşirelik Uygulamalarının Güçlendirilmesi Çalıştayı*’na katıldı. Onbir yıllık mesleki deneyime sahip olup, halen İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Yoğun Bakım Kliniği’nde Eğitim Hemşiresi olarak çalışmaya devam etmektedir.

Tuğba GÜNEŞ

İzmir, 2023